

Forslag

til

Lov om revalidering.

Fremsat den 11. november 1959 af *socialministeren*.

§ 1. De i denne lov indeholdte bestemmelser tager sigte på at afhjælpe eller begrænse følgerne af invaliditet eller sygdom gennem ydelse af hjælpemidler og hjælp til særlig sygebehandling samt at iværksætte undervisning, optræning, uddannelse og andre erhvervsmæssige foranstaltninger for invaliderede og andre erhvervshæmmede. Det er i øvrigt lovens formål at fremme og samordne de i lovgivningen eller administrativt fastsatte bestemmelser om foranstaltninger for erhvervshæmmede.

Stk. 2. Bestemmelserne i denne lov finder anvendelse på personer, der har dansk indfødsret og har ophold her i riget eller er forhyret med dansk skib, samt på personer, der er bosat her.

§ 2. Socialministeren fastsætter regler til sikring af, at de i § 14 nævnte amsrevalideringskontorer i fornødent omfang modtager underretning fra offentlige myndigheder og institutioner, sygehuse, læger, sygekasser, arbejdsløsheds-kasser og andre om tilfælde, hvor der er opstået eller må forventes at ville opstå behov for gennemførelse af revalideringsforanstaltninger. Reglerne fastsættes efter forhandling med indenrigsministeren, arbejdsministeren samt det i § 16 nævnte samordningsudvalg vedrørende revalidering.

Stk. 2. Socialministeren fastsætter efter forhandling med indenrigsministeren og undervisningsministeren regler for, i hvilket omfang der fra offentlige myndigheder og institutioner, sygehuse, læger, skoler og andre skal rettes henvendelse til invalideforsikringsretten, eventuelt til andre myn-

digheder eller institutioner, om børn og unge under 18 år, der har behov for særlig sygebehandling eller undervisning m. v.

Hjælpemidler.

§ 3. Efter invalideforsikringsrettens bestemmelse ydes hjælp til anskaffelse og vedligeholdelse af større bandager, proteser sygevogne, høreapparater og andre hjælpemidler, der skønnes uden uforholdsmæssig udgift at ville kunne afhjælpe eller i betydelig grad formindske følgerne af bestående invaliditet. Invalideforsikringsretten bestemmer, i hvilket omfang hjælpemidler, der kun medfører en mindre udgift, falder uden for nærværende bestemmelse. Hjælp kan alene ydes, for så vidt udgiften ikke afholdes efter lovgivningen om erstatning i ulykkestilfælde eller som led i særforborg.

Stk. 2. Personer, som får bevilget proteser eller andre hjælpemidler i henhold til denne paragraf, er pligtige at behandle og opbevare disse på forsvarlig måde. Handles der herimod, kan invalideforsikringsretten bestemme, at den pågældende derefter i en passende tid helt eller delvis skal være afskåret fra hjælp i henhold til denne bestemmelse.

Stk. 3. Socialministeren kan fastsætte nærmere regler for ydelse af hjælp i henhold til denne paragraf og kan herunder bestemme, at en del af udgiften til et hjælpemiddel, der tillige er en beklædningsgenstand, afholdes af den pågældende selv. Socialministeren kan endvidere bemyndige de sociale udvalg, eventuelt amsrevalideringskontorerne eller de institutioner, igennem hvilke

de pågældende hjælpemidler ordineres, til at træffe de i stk. 1 og 2 nævnte afgørelser. Disse afgørelser kan i så fald indankes for invalideforsikringsretten.

Hjælp til særlig sygebehandling.

§ 4. Efter invalideforsikringsrettens bestemmelse kan der ydes hjælp til syge- og kurbehandling, når en væsentlig og ikke blot forbigående bedring af erhvervsevnen derved vil kunne opnås, eller der er fare for, at en væsentlig og ikke blot forbigående nedsættelse af erhvervsevnen vil indtræde, såfremt behandlingen undlades. Hjælp kan alene ydes i det omfang, udgifterne ved behandlingen ikke afholdes af den offentlige sygeforsikring, efter reglerne i lovgivningen om erstatning i ulykkestilfælde eller om særforborg.

Stk. 2. Socialministeren kan fastsætte nærmere regler for ydelse af hjælp i henhold til denne paragraf og kan endvidere bemyndige de institutioner, hvor behandlingen finder sted, eller amsrevalideringskontorerne til at træffe den i stk. 1 omhandlede afgørelse. Denne afgørelse kan i så fald indankes for invalideforsikringsretten.

Arbejdsprøvning, optræning, uddannelse m. v.

§ 5. Til institutioner og andre foranstaltninger, der påtager sig

- a) at afprøve erhvervshæmmedes arbejdsevne med henblik på en vurdering af pågældendes erhvervsmæssige muligheder (arbejdsprøvning),
- b) i forbindelse med sygebehandling at foretage optræning af erhvervshæmmedes arbejdsevne,
- c) at foretage arbejdsmæssig optræning eller omskoling af erhvervshæmmede forud for de pågældendes placering i erhvervsmæssigt arbejde,
- d) at gennemføre faglig uddannelse af erhvervshæmmede,

kan der, for så vidt institutionen eller foranstaltningen ikke godkendes efter reglerne om særforborg, ydes tilskud til hel eller delvis dækning af driftsudgifterne.

Stk. 2. Til oprettelse af de i stk. 1 nævnte institutioner og foranstaltninger kan ydes lån eller tilskud.

Stk. 3. For at opnå tilskud eller lån i henhold til stk. 1 eller 2 skal vedkommende

institution eller foranstaltning godkendes af socialministeren. Godkendelse meddeles efter forhandling med samordningsudvalget vedrørende revalidering.

Stk. 4. Ved godkendelsen fastsættes de nærmere vilkår for driftstilskudet og det eventuelle etableringslån eller -tilskud. Det kan herunder stilles som vilkår, at vedkommende kommuner deltager i udgifterne. Endvidere fastsættes ved godkendelsen de fornødne bestemmelser om institutionens eller foranstaltningens ledelse, hvem der kan optages, og på hvilken måde henvisningen sker.

Stk. 5. Socialministeren fastsætter de nærmere regler for administrationen af tilskud og lån m. v. i henhold til nærværende bestemmelse.

§ 6. Til personer, der er erhvervshæmmede på grund af fysiske eller psykiske lidelser, kan invalideforsikringsretten yde hjælp til arbejdsprøvning, optræning, undervisning eller faglig uddannelse, der foregår uden for de institutioner og foranstaltninger, der modtager driftstilskud i henhold til § 5, når en væsentlig og ikke blot forbigående bedring af erhvervsevnen derved vil kunne opnås, eller der er fare for, at en væsentlig og ikke blot forbigående nedsættelse af erhvervsevnen vil indtræde, såfremt foranstaltningen undlades. Hjælp kan alene ydes i det omfang, udgifterne ved foranstaltningen ikke afholdes efter reglerne i lovgivningen om erstatning i ulykkestilfælde, om særforborg eller i henhold til anden lovgivning.

Stk. 2. Bestemmelserne i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse på personer, der er erhvervshæmmede af andre årsager end de i stk. 1 nævnte, dog således, at afgørelsen træffes og hjælpen ydes af det sociale udvalg efter forud indhentet erklæring fra det stedlige amsrevalideringskontor. Klage over det sociale udvalgs afgørelse sker efter reglerne i § 50 i lov om offentlig forborg.

Stk. 3. Socialministeren kan fastsætte nærmere regler for ydelse af hjælp i henhold til denne paragraf og kan endvidere bemyndige amsrevalideringskontorerne eller de institutioner, hvor foranstaltningen gennemføres, til at træffe den i stk. 1 omhandlede afgørelse. Denne afgørelse kan i så fald indankes for invalideforsikringsretten.

Hjælp til underhold under revalidering.

§ 7. Når der iværksættes erhvervsmæssig revalidering, er det sociale udvalg forpligtet til at afhjælpe pågældendes egen og hans families i forbindelse hermed stående trang i fornødent omfang.

Stk. 2. Ydelse af hjælp efter denne paragraf er betinget af, at der foreligger erklæring fra invalideforsikringsretten eller vedkommende amtsrevalideringskontor om, at foranstaltningen er af den i stk. 1 nævnte art. Socialministeren fastsætter efter forhandling med samordningsudvalget vedrørende revalidering de nærmere regler for afgivelse af erklæringen og kan endvidere bestemme, i hvilket omfang erklæringen kan afgives af andre myndigheder og institutioner.

Stk. 3. Ved hjælpens udmåling vil der være at tage hensyn på den ene side til pågældendes og hans families hidtidige levestandard og på den anden side til ønskeligheden af, at pågældende tilskyndes til at underkaste sig og gennemføre revalideringen. Ud over hjælp til underhold vil der i henhold til denne paragraf bl. a. kunne ydes hjælp til fortsættelse af lejemål af lejlighed eller butik samt til betaling af renter og afdrag på lån i egen ejendom, hjælp til afdrag på gæld, stiftet til erhvervelse af genstande, anskaffet til pågældendes husførelse eller til erhvervsmæssigt brug, samt hjælp til betaling af underholdsbidrag, der ikke kan udbetales forskudsvis af det offentlige, alt i det omfang pågældende normalt ville have kunnet afholde disse udgifter. Det sociale udvalg er berettiget til at bestemme, at de i §§ 205-207 i lov om offentlig forsorg omhandlede retsvirkninger af forskudsvis udbetalt underholdsbidrag for hele bidraget eller en del af dette bortfalder.

Stk. 4. Hjælp efter stk. 1 kan ydes fra det tidspunkt, foranstaltningen påbegyndes, og kan fortsætte indtil 2 måneder efter dennes afslutning.

Stk. 5. Det er en betingelse for at oppebære hjælp i henhold til denne bestemmelse, at pågældende retter sig efter de anvisninger, der af hensyn til revalideringens gennemførelse gives af vedkommende myndighed.

Stk. 6. Klage over det sociale udvalgs afgørelse i medfør af denne paragraf sker efter reglerne i § 50 i lov om offentlig forsorg.

Stk. 7. Bestemmelserne i afsnit I i lov om offentlig forsorg finder med de fornødne lempelser tilsvarende anvendelse på hjælp efter denne paragraf.

Hjælp til arbejdsmaskiner og værktøj samt selvstændig virksomhed m. v.

§ 8. Til personer, der er erhvervshæmmede på grund af fysiske eller psykiske lidelser, kan invalideforsikringsretten yde hjælp til anskaffelse af værktøj, arbejdsmaskiner og anden hjælp til opnåelse af beskæftigelse, når en væsentlig og ikke blot forbigående bedring af erhvervsevnen derved vil kunne opnås, eller der er fare for, at en væsentlig og ikke blot forbigående nedsættelse af erhvervsevnen vil indtræde, såfremt nævnte foranstaltning undlades.

Stk. 2. Under samme forhold som i stk. 1 nævnt kan invalideforsikringsretten i særlige tilfælde yde hjælp til iværksættelse af selvstændig virksomhed.

Stk. 3. Personer, som får bevilget værktøj, arbejdsmaskiner m. v. i henhold til foranstående bestemmelser, er pligtige at behandle og opbevare disse på forsvarlig måde. Handles der herimod, kan invalideforsikringsretten bestemme, at den pågældende derefter i en passende tid helt eller delvis skal være afskåret fra hjælp i henhold til nævnte bestemmelser.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1, 2 og 3 finder tilsvarende anvendelse på personer, der er erhvervshæmmede af andre årsager end de i stk. 1 nævnte, dog således, at afgørelsen træffes og hjælpen ydes af det sociale udvalg efter forud indhentet erklæring fra det stedlige amtsrevalideringskontor. Klage over det sociale udvalgs afgørelse sker efter reglerne i § 50 i lov om offentlig forsorg.

Stk. 5. Socialministeren kan fastsætte nærmere regler for ydelse af hjælp i henhold til denne paragraf og kan endvidere bemyndige amtsrevalideringskontorerne til at træffe de i stk. 1, 2 og 3 omhandlede afgørelser. Disse afgørelser kan i så fald indankes for invalideforsikringsretten.

Fortrinsadgang til arbejde.

§ 9. Efter indstilling fra samordningsudvalget vedrørende revalidering kan det

ved kgl. anordning pålægges statslige og kommunale virksomheder og institutioner, koncessionerede virksomheder samt institutioner, der virker med offentlig anerkendelse og støtte, at give fortrinsadgang til visse beskæftigelser for personer, der på grund af invaliditet ikke kan opnå beskæftigelse i det almindelige arbejdsmarked. Det er en betingelse, at pågældende er i stand til at udføre arbejde af den omhandlede art. Det kan på samme måde pålægges offentlige myndigheder at give sådanne invaliderede fortrinsadgang til at udøve nærmere angivne former for selvstændig virksomhed, til hvis udøvelse der — udover næringsadkomst — kræves offentlige myndigheders medvirken eller tilladelse.

Stk. 2. De nærmere regler for gennemførelse af de i stk. 1 nævnte bestemmelser fastsættes af arbejdsministeren efter forhandling med socialministeren, finansministeren og indenrigsministeren.

Særlige arbejdspladser for invaliderede.

§ 10. Socialministeren bemyndiges til efter forhandling med samordningsudvalget vedrørende revalidering i det omfang, det skønnes fornødent, at fremme erhvervs-mæssige foranstaltninger for invaliderede, der ikke er i stand til at opnå beskæftigelse i det almindelige erhvervsliv. Der kan herunder ydes lån og tilskud til oprettelse og drift af beskyttede værksteder og støtte til gennemførelse af hjemmearbejde for invaliderede, ligesom der kan træffes særlige foranstaltninger med hensyn til indkøb af materialer og afsætning af produktionen.

Stk. 2. Socialministeren fastsætter de nærmere regler for administrationen af tilskud og lån m. v. i henhold til denne bestemmelse.

Uddannelse af personale.

§ 11. Socialministeren bemyndiges til efter forhandling med samordningsudvalget vedrørende revalidering at iværksætte eller yde tilskud til særlig uddannelse (kursus og lign.) af personale ved revalideringsinstitutioner og af andre personer, der deltager i revalideringsarbejde.

Amtsrevalideringsudvalg og -kontorer m. v.

§ 12. For hvert amt nedsættes ved amtmændens foranstaltning et amtsrevalideringsudvalg for de kommunale råds funktionsperiode. Udvalget består af:

- a) et medlem, udpeget af amtsrådet (amtsrådene),
- b) et medlem af byrådet i en af de i amtet beliggende købstæder, udpeget af byrådene,
- c) et medlem, udpeget af Landsorganisationen i Danmark, De samvirkende Fagforbund, og bosat i amtet,
- d) et medlem, udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening og bosat i amtet,
- e) et medlem, udpeget af De samvirkende Invalideorganisationer og bosat i amtet,
- f) en sygehuslæge, udpeget af sygehusoverlægerne i området.

Udvalget kan tillige som medlem udpege en repræsentant for en af de i amtet beliggende revalideringsinstitutioner.

Kontorbestyreren for vedkommende offentlige arbejdsanvisningskontor, jfr. § 14, stk. 1, og amtsrevalideringskontorets leder, jfr. § 14, stk. 2, deltager i almindelighed i udvalgets møder uden stemmeret, ligesom udvalget kan indkalde andre sagkyndige til at deltage i forhandlingerne. Udvalget vælger selv af sin midte en formand.

Stk. 2. Når amtsrevalideringsudvalget behandler en sag, der vedrører en enkelt kommune, kan vedkommende kommunalbestyrelse lade sig repræsentere under behandlingen af den pågældende sag.

Stk. 3. For Københavns og Frederiksberg kommuner fastsætter socialministeren med tilslutning fra arbejdsministeren nærmere regler for ordningen af de i denne paragraf omhandlede forhold efter forhandling med kommunalbestyrelserne.

Stk. 4. Socialministeren kan, hvor forholdene i det enkelte tilfælde taler derfor, godkende afvigelser fra reglerne i stk. 1.

§ 13. Amtsrevalideringsudvalget skal virke til fremme af revalideringsarbejdet og til samordning af de forskellige myndigheders og institutioners indsats for erhvervs-hæmmede. Udvalget skal herunder til stadsdighed følge udviklingen og kan fremkomme.

med forslag — herunder til samordningsudvalget vedrørende revalidering — om forbedring af samarbejdet mellem myndigheder og institutioner, om udbygning eller oprettelse af institutioner m. v. Udvalget skal følge og have indseende med amtsrevalideringskontorets virksomhed. Udvalget afgiver årligt til socialministeren en beretning om udvalgets og kontorets arbejde.

§ 14. I forbindelse med den offentlige arbejdsanvisning skal der i hvert amt findes et revalideringskontor (amtsrevalideringskontoret).

Stk. 2. Amtsrevalideringskontoret, ved hvilket der ansættes en leder, virker under ansvar over for amtsrevalideringsudvalget og i samarbejde med andre myndigheder, institutioner m. v. til fremme af revalideringsarbejdet i området. Kontoret bistår de centrale myndigheder ved lovens administration og træffer afgørelse i henhold til nærværende lov i det omfang, bemyndigelse hertil måtte blive givet. Disse afgørelser træffes af revalideringskontorets leder i forening med kontorbestyreren og revalideringskontorets faste læge, jfr. stk. 5. Socialministeren bestemmer, i hvilket omfang kontoret ved sine afgørelser skal søge bistand fra anden sagkundskab, herunder fra invalideforsikringsretten.

Stk. 3. Erhvervsvejledning og arbejdsanvisning for erhvervshæmmede varetages af den offentlige arbejdsanvisning, jfr. § 1 i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v., i forbindelse med amtsrevalideringskontoret.

Stk. 4. Socialministeren fastsætter efter forhandling med arbejdsministeren, ved hvilket offentligt arbejdsanvisningskontor i amtet amtsrevalideringskontoret skal oprettes, samt de nærmere regler for udøvelsen af amtsrevalideringskontorenes virksomhed og regler for ansættelse, aflønning, pensionsforhold m. v. for kontorernes personale.

Stk. 5. Til amtsrevalideringskontoret knyttes en fast læge.

Stk. 6. Amtsrevalideringskontoret er til brug for behandling af sager vedrørende enkeltpersoners revalidering berettiget til at bestyrelsen for vedkommende sygekasser, kommunalbestyrelser (sociale udvalg), arbejdsgivere, arbejdsløsheds-kasser og andre vedkommende at få meddelt enhver oplys-

ning, der er af betydning. Sådanne oplysninger kan endvidere til den ved kontoret ansatte læge begæres hos klinikker, sygehuse eller behandlende læger; der kan herunder indhentes sygehusjournaler eller afskrifter af samme.

Stk. 7. For Københavns og Frederiksberg kommuner fastsætter socialministeren med tilslutning fra arbejdsministeren nærmere regler for ordningen af de i denne paragraf omhandlede forhold efter forhandling med kommunalbestyrelserne. I denne forbindelse kan socialministeren godkende afvigelser fra reglen i stk. 1.

§ 15. Indenrigsministeren udfærdiger efter forhandling med socialministeren nærmere retningslinier for samarbejdet mellem sygehuse og læger og amtsrevalideringskontorerne.

Samordningsudvalget vedrørende revalidering.

§ 16. Til bistand for socialministeren, arbejdsministeren, indenrigsministeren og andre myndigheder ved administrationen af denne lovs bestemmelser og i øvrigt i alle forhold vedrørende erhvervshæmmede nedsætter socialministeren et samordningsudvalg vedrørende revalidering. Udvalget består af en arbejdsgiver og en arbejder, udpeget henholdsvis af Dansk Arbejdsgiverforening og af Landsorganisationen i Danmark, De samvirkende Fagforbund, samt af repræsentanter for henholdsvis De samvirkende Invalideorganisationer, kommunerne, arbejdsministeriet, finansministeriet, indenrigsministeriet, socialministeriet, sundhedsstyrelsen, arbejdsdirektoratet, invalideforsikringsretten samt Samfundet og Hjemmet for Vanføre. Socialministeren udpeger udvalgets formand og kan i det omfang, han måtte finde det ønskeligt, udnævne yderligere medlemmer.

Stk. 2. Udvalget kan i fornødent omfang indkalde andre sagkyndige til at deltage i udvalgets forhandlinger.

Stk. 3. Udvalget skal følge udviklingen af alle forhold, der har betydning for erhvervshæmmede, fremsætte forslag til sådanne foranstaltninger, som udviklingen gør påkrævet, afgive indstillinger i overensstemmelse med reglerne i denne lov samt i fornødent omfang stå til rådighed med

bistand for de lokale revalideringsmyndigheder.

Stk. 4. Udgifterne til udvalgets virksomhed, herunder til vederlag til udvalgets medlemmer, til sekretærmedhjælp m. v., bevilges på de årlige finanslove.

Invalideforsikringsretten (revalideringsafdelingen).

§ 17. De afgørelser, der ved denne lov er henlagt til invalideforsikringsretten, træffes af en særlig afdeling af denne. Denne afdeling består af rettens formand samt 7 andre medlemmer, der udnævnes for 6 år ad gangen af socialministeren. 5 medlemmer udnævnes efter indstilling fra henholdsvis arbejdsministeriet, Dansk Arbejdsgiverforening, Landsorganisationen i Danmark, De samvirkende Fagforbund, De samvirkende Invalideorganisationer og bestyrelsen for Samfundet og Hjemmet for Vanføre. Et medlem skal være lægekyndigt og udnævnes efter indstilling fra sundhedsstyrelsen. Et medlem skal have tilknytning til den overordnede sociale administration i en kommune. Socialministeren kan endvidere efter forhandling med finansministeren tilforordne en repræsentant for finansministeriet.

Stk. 2. Såfremt afgørelsen af en sag gør dette nødvendigt, kan et af invalideforsikringsrettens øvrige lægekyndige medlemmer deltage i sagens behandling med stemmeret.

Stk. 3. De afgørelser, der i henhold til §§ 3, 4, 6 og 8 er henlagt til invalideforsikringsretten, er endelige.

Stk. 4. Socialministeren fastsætter forretningsordenen for invalideforsikringsrettens revalideringsafdeling. Det fastsættes heri, i hvilket omfang invalideforsikringsretten kan bemyndige sin formand til at træffe afgørelse på rettens vegne.

Stk. 5. Revalideringsafdelingens medlemmer oppebærer et honorar, der bevilges på de årlige finanslove.

Udgifternes afholdelse.

§ 18. Staten afholder udgifterne ved tilskud og lån i henhold til §§ 5 og 10, udgifterne til uddannelse i henhold til § 11 og udgifterne ved driften af amtsrevaliderings-

kontorerne (§ 14). Udgifterne til hjælpemidler (§ 3), hjælp til syge- og kurbehandling (§ 4), hjælp til arbejdsprøvning, optræning m. v. til personer, der er erhvervshæmmede på grund af fysiske eller psykiske lidelser (§ 6, stk. 1) samt hjælp til anskaffelse af værktøj m. v. eller til iværksættelse af selvstændig virksomhed til sådanne erhvervshæmmede (§ 8, stk. 1 og 2) udredes af den i lov om folkeforsikring omhandlede invalideforsikringsfond.

Stk. 2. For at bidrage til nedsættelse af statens udgifter ved driften af de i §§ 5 og 10 nævnte institutioner drages der omsorg for, at der i videst muligt omfang gives disse institutioner adgang til at udføre arbejde for staten.

Stk. 3. Udgifterne ved de i § 12 nævnte revalideringsudvalgs virksomhed afholdes med $\frac{3}{4}$ af staten, medens $\frac{1}{4}$ fordeles — i forhold til folketallet ved den senest afholdte almindelige folketælling — mellem de kommuner, der er omfattet af revalideringsudvalgets virksomhed.

Stk. 4. Af udgifterne ved den i henhold til § 6, stk. 2, § 7 og § 8, stk. 4, ydede hjælp afholder opholdskommunen endeligt $\frac{2}{10}$, medens resten refunderes af staten.

Stk. 5. Socialministeren bemyndiges til i finansåret 1960-61 at anvende et beløb af indtil 2 000 000 kr. til ydelse af tilskud og lån i henhold til §§ 5 og 10 samt til uddannelse i henhold til § 11. I øvrigt vil de fornødne beløb, herunder rådighedsbeløb, til afholdelse af statens udgifter i henhold til denne lov være at optage på de årlige bevillingslove.

§ 19. Udgifterne i henhold til § 3, § 6, stk. 1, og § 8, stk. 1 og 2, udbetales — i det omfang beløbene ikke udredes af invalideforsikringsfonden eller vedkommende institution — forskudsvis af vedkommende kommune.

Stk. 2. Hjælp til syge- og kurbehandling i henhold til § 4 udbetales forskudsvis af vedkommende sygekasse.

Stk. 3. De nærmere regler om fremgangsmåden ved ydelse af refusion fra invalideforsikringsfonden fastsættes af socialministeren.

§ 20. For ydelser i henhold til §§ 3 og 4 indtræder invalideforsikringsfonden i mod-

tagerens ret mod den, der måtte være erstatningspligtig.

Overgangs- og slutningsbestemmelser.

§ 21. Denne lov træder i kraft den 1. oktober 1960, dog således, at de i §§ 12 og 16 nævnte udvalg kan nedsættes forinden dette tidspunkt.

Stk. 2. Samtidig ophæves lov nr. 130 af 25. maj 1956 om samordning af foranstaltninger for erhvervshæmmede (samordningsloven). Ved nedsættelsen af de i nærværende lovs §§ 12 og 16 omhandlede udvalg bortfalder dog henholdsvis de i henhold til §§ 1 og 4 i samordningsloven nævnte udvalg.

Stk. 3. Socialministeren fastsætter efter

forhandling med samordningsudvalget vedrørende revalidering, i hvilket omfang institutioner, der forud for ikrafttrædelsen af denne lov modtog personer, for hvilke der i henhold til folkeforsikringsloven og forsorgsloven blev ydet takstmæssig betaling til institutionerne, fortsat kan modtage sådan betaling, indtil eventuel godkendelse i henhold til § 5 foreligger.

Stk. 4. Denne lov kan ved kgl. anordning sættes i kraft for Grønland og — efter forhandling med det færøske hjemmestyre — for Færøerne med de lempelser, som ifølge de særlige stedlige forhold måtte findes hensigtsmæssige.

Stk. 5. Denne lov vil være at optage til revision senest i folketingsåret 1965-66.

Bemærkninger til lovforslaget.

I.

Det grundlæggende princip, hvorefter det offentlige er forpligtet til at komme enhver til hjælp, som ikke kan ernære sig eller sine, har gammel hævd i dansk sociallovgivning. Ved socialreformen af 1933 fastlagdes hovedlinierne for et samlet system, der tilsikrede enhver borger et vist mål af økonomisk tryghed, enten gennem forsikringsmæssig hjælp eller gennem forsorgsydelser.

Selvom socialreformen først og fremmest tog sigte på rent økonomiske ydelser, indeholder den også bestemmelser — således vedrørende særfor sorgen for forskellige grupper af handicappede — som omhandler en mere direkte personlig støtte til den enkelte.

I de senere år har gradvis nye socialpolitiske synspunkter vundet frem, der i højere grad lægger vægten på den aktive indsats for den enkelte borgers velfærd, ikke mindst hans erhvervsmæssige muligheder. For den socialpolitiske målsætning er det ikke længere nok at skabe økonomisk tryghed, men det offentliges sociale indsats må tage sigte på den enkeltes velfærd i videre betydning og hans mulighed for i videst muligt omfang at leve en normal tilværelse. Dette gælder navnlig personer, der er handicappede som følge af fysiske eller psykiske sygdomme, herunder personer, som har været udsat for færdsels- eller arbejdsulykker, men også personer, hvis handicap har overvejende sociale årsager.

Der vil her forskelligt fra situation til situation

være behov for lægelig behandling, rådgivning af social art, bistand til løsning af erhvervsmæssige problemer, boligmæssige problemer m. v. sideløbende med, at der sikres de pågældende en økonomisk støtte under forskellige former. Disse foranstaltninger kan betegnes som revalidering i videre forstand.

Denne udvikling har på spredte områder sat sig spor i lovgivningen, men kræver nu over en bred front at blive fulgt op i den sociale lovgivning og praksis.

Revalideringsbestrebelseerne må i første række koncentrere sig om de erhvervsmæssige problemer for personer, der er handicappede af den ene eller anden årsag. En passende løsning af den enkeltes beskæftigelsesproblem vil som oftest være af afgørende betydning for eller måske direkte indebære løsningen på eventuelle andre vanskeligheder af social, psykologisk eller anden art. De handicappedes tilpasning til erhvervslivet vil endvidere medføre væsentlige samfundsøkonomiske fordele.

Der kan med henblik herpå navnlig blive tale om at iværksætte arbejdsprøvning, optræning, omskoling og anden uddannelse, ligesom en effektiv arbejdsanvisning og erhvervsvejledning for erhvervshæmmede må være til rådighed. Endvidere må der være adgang til at yde støtte til anskaffelse af arbejdsredskaber, etablering af en mindre virksomhed m. v. Af afgørende betydning vil det være, at der herudover sikres pågældende og hans familie en passende underholdshjælp i revalideringsperioden.

Allerede under en sygebehandling vil der kunne blive tale om at træffe særlige foranstaltninger, der tager sigte på patientens tilbagevenden til erhvervslivet. På dette tidspunkt vil det være nødvendigt, at der skabes kontakt til de organer, der senere skal varetage løsningen af patientens arbejdsmæssige og sociale problemer, for at man så tidligt som muligt kan samarbejde om løsningen af disse spørgsmål.

Det vil i denne forbindelse være nødvendigt, at der skabes fuld sikkerhed for, at enhver sygdomsramt eller invalideret uden vanskelighed vil kunne opnå de nødvendige hjælpemidler, proteser, sygevoogne m. v., der kan begrænse eller ophæve følgerne af et handicap.

En forudsætning for revalideringsarbejdet gennemførelse må det fremdeles være, at der landet over findes de fornødne institutioner, der kan påtage sig de forskellige optrænings- og uddannelsesopgaver for erhvervshæmmede.

For invalider, der ikke er i stand til at klare et arbejde på en normal arbejdsplads, må der tilvejebringes mulighed for at yde en arbejdsindsats under særlige former, herunder på særlige værksteder og ved hjemmearbejde.

På det organisatoriske område må der endelig tilvejebringes en ordening af revalideringsarbejdet, der muliggør en hurtig og effektiv indsats af sagkyndige myndigheder, til hvem man også kan henlægge ansvaret for en forsvarlig forvaltning af de midler, der stilles til rådighed på dette område.

De skitserede retningslinier er i overensstemmelse med de synspunkter, der har fundet udtryk i den henstilling, som den 38. internationale arbejdskonference i Geneve i 1955 har afgivet om arbejdsmæssig revalidering af erhvervshæmmede (Henstillingen findes aftrykt som bilag 1).

II.

De muligheder, som i dag er til rådighed med hensyn til den erhvervsmæssige revalidering, støtter sig på en række spredte lovbestemmelser inden for til dels uafhængige administrative områder:

1. Med hjemmel i *folkeforsikringslovens § 60* kan invalideforsikringsretten foranledige, at der — når foranstaltningen har erhvervsmæssig betydning — iværksættes oplæring eller særlig kur og pleje, herunder modtagelse af og opøvelse i brugen af bandager, kunstige lemmer, briller, sygevoogne og andre hjælpemidler. Under de nævnte forudsætninger kan invalideforsikringsretten endvidere yde hjælp til anskaffelse af arbejdsmaskiner og værktøj og — i særlige tilfælde — hjælp til iværksættelse af selvstændig virksomhed eller anden hjælp til opnåelse

af beskæftigelse. Der kan desuden af retten uden hensyn til eventuel betydning for erhvervsevnen ydes hjælp til en række hjælpemidler, som skønnes uden uforholdsmæssig udgift at kunne afhjælpe eller i betydelig grad formindske en bestående invaliditet. Hjælpen kan dog kun ydes til invalideforsikrede, folke- og invalidepensionister, børn under 15 år og personer i alderen 15-18 år, der på grund af helbredsbetingelserne ikke har kunnet optages i invalideforsikringen.

Udgifterne herved afholdes af invalideforsikringsfonden.

Hvor invalideforsikringsretten yder støtte til erhvervsmæssige foranstaltninger, er der adgang for retten til også at dække udgifter til underhold, transport m. v.

Er der tale om en familieforsørger, er der i folkeforsikringslovens § 79, stk. 2, hjemmel for opholdskommunen til i trangstilfælde at yde hjælp til familiens underhold. Hjælpen medfører ikke tilbagebetalingspligt.

2. Ved *forsorgslovens § 66* er det pålagt staten (sørforsorgen) at drage omsorg for, at der iværksættes en særlig forsorg for sindslidende, åndssvage, vanføre, epileptikere, talemiddellidende, blinde og døve. Som led i denne forsorg, der udøves af statsinstitutioner eller statsanerkendte underskudsdekkede institutioner, finder der inden for de forskellige sørforsorgsgrene i et vist omfang oplæring i erhvervsmæssigt arbejde sted, enten på selve institutionen eller under institutionens tilsyn (i kontrolleret familiepleje). Herudover indeholder loven af 27. januar 1950 om foranstaltninger vedrørende døve og tunghøre en særlig bemyndigelse for socialministeren til at fremme erhvervsmæssige foranstaltninger for døve og svært tunghøre, og en lignende bestemmelse findes i loven af 11. maj 1956 om foranstaltninger vedrørende blinde og stærkt svagsynede. Også i loven af 5. juni 1959 om sørforsorgen for åndssvage og andre særlig svagt begavede er iværksættelse af oplæring stærkt understreget.

Af større sørforsorgsinstitutioner med overvejende erhvervsmæssige opgaver må nævnes statens blindeinstitut i København og håndværkskolen under Samfundet og Hjemmet for Vanføre.

Bestemmelserne om sørforsorg indeholder i almindelighed ikke hjemmel til ydelse af underholdshjælp til en familie, hvis forsørger er under sørforsorg.

3. I medfør af *forsorgslovens § 30, stk. 2*, kan det sociale udvalg i trangstilfælde yde hjælp til anskaffelse af arbejdsmaskiner og — i særlige tilfælde — hjælp til oplæring eller anden uddannelse, iværksættelse af selvstændig virksomhed eller anden

hjælp til opnåelse af beskæftigelse. Hjælpen tager dels sigte på invaliderede, der ikke er invalideforsikrede, dels på personer, der er erhvervshæmmede af andre årsager end fysiske eller psykiske lidelser. Hjælpens kontering som kommunehjælp eller særhjælp vil afhænge af, efter hvilke bestemmelser i forsorgsloven den hjælpøgende i øvrigt er berettiget til støtte. Bestemmelsen, der i sin nuværende affattelse blev indført i 1956, er så vidt det kan oplyses hidtil kun anvendt i begrænset omfang.

4. Nævnes må fremdeles den nye bestemmelse i *ulykkesforsikringslovens § 21, stk. 2*, (som affattet ved lov nr. 96 af 25. marts 1959), hvorefter ulykkesforsikringen kan afholde udgiften til sygebehandling og optræning, når den af direktoratet for ulykkesforsikringen skønnes nødvendig for at opnå den bedst mulige helbredelse. Optræningen skal dog foretages i umiddelbar tilknytning til sygebehandlingen som efterbehandling i de af direktoratet anerkendte optræningsinstitutioner, hvor behandlingen (optræningen) foregår under lægelig kontrol.

Patienten vil i almindelighed modtage hjælp til underhold gennem dagpenge fra ulykkesforsikringen.

5. I henhold til *lovgivningen om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse*, nu lov nr. 354 af 27. december 1958 (§ 21) kan der ydes tilskud af beskæftigelsesmidlerne til foranstaltninger til optræning af erhvervshæmmede m. v. Foranstaltninger af denne art har oprindeligt kun været igangsat som udendørs kommunale arbejder, men der er senere ydet tilskud til udgifterne ved oprettelse og drift af kommunale og andre lokale træningsværksteder og støtte til enkeltvis oplæring af erhvervshæmmede ved kontorarbejde, lettere lagerarbejde m. v. inden for en række offentlige institutioner. Endelig er der oprettet specielle kurser for erhvervshæmmede i bl. a. kontorlag og bogholderi.

Til erhvervshæmmede under oplæring på disse foranstaltninger ydes der i almindelighed — efter en kortere overgangsperiode — en arbejdsløn svarende til den overenskomstmæssige løn på det pågældende område.

6. Ved de fleste *offentlige arbejdsanvisningskontorer* er der oprettet særlige afdelinger for erhvervshæmmede. Disse afdelinger varetager kontorenes opgaver med hensyn til erhvervsvejledning og arbejdsanvisning for erhvervshæmmede og bistår ved de under pkt. 5 nævnte foranstaltningers oprettelse og drift samt foretager henvisningen af erhvervshæmmede til optræning på disse foranstaltninger.

7. I de senere år har en række nye institutioner for erhvervshæmmede modtaget dækning af deres driftsudgifter hovedsagelig gennem takstbetaling

navnlig fra invalideforsikringsretten og særfor sorgen, men i mindre omfang også fra kommunerne og ulykkesforsikringen i henhold til de foran omtalte regler om optrænings- og oplæringshjælp til enkeltpersoner. De pågældende institutioner, der som oftest inden for lokalt afgrænsede områder giver seninvaliderede en kortvarigere optræning eller oplæring, har måttet klare finansieringsproblemerne ved etableringen efter de forhåndenværende økonomiske muligheder. Midlerne er hovedsagelig tilvejebragt ved støtte fra kommuner, en række foreninger og fonds, og endelig er staten, alt efter forholdene i det enkelte tilfælde, trådt til med lån.

I forbindelse med ydelse af statslån til visse af de nævnte institutioner er der taget forbehold med hensyn til en eventuel ændring af tilskudsordningen.

8. I tilknytning til omtalen af de forskellige hjælpemuligheder må fremhæves kommunernes (de sociale udvalgs) forvaltning af en række sociale ydelser, der kan være af betydning for erhvervshæmmede, for eksempel særhjælp til tuberkulose og polioramte i henhold til forsorgslovens § 263. Fremdeles må fremhæves de forskellige invalideorganisationers og sygdomsbekæmpende foreningers indsats i det praktiske revalideringsarbejde, i første række som initiativtagere sammen med kommunerne, Samfundet og Hjemmet for Vanføre m. fl. til oprettelse af revalideringsinstitutioner, men bl. a. også ved udførelse af konsulentarbejde, der ikke mindst tager sigte på løsning af invaliders erhvervsmæssige problemer.

9. Til koordinering af de forskellige revalideringsbestrebelse, der som det fremgår af foranstående er opdelt på en række myndigheder, institutioner og organisationer, er *loven af 25. maj 1956 om samordning af foranstaltninger for erhvervshæmmede* (samordningsloven) en vigtig nydannelse.

Ved loven søgte man at opmuntre kommunerne til at nedsætte lokale rådgivende kontaktudvalg, hvis hovedopgave skulle være at samordne og fremme bestræbelserne for erhvervshæmmedes indpasning på arbejdsmarkedet, hvorved udvalgene forudsattes at tage sager om enkeltpersoner op til behandling og fremsætte forslag om udbygning og oprettelse af institutioner. I udvalgene skal foruden den eller de kommuner, som udvalgene omfatter, andre myndigheder og institutioner, som varetager opgaver på revalideringsområdet, samt arbejdsmarkedets parter og invalideorganisationerne være repræsenterede. I henhold til loven nedsattes endvidere et centralt udvalg, der skal tage stilling til spørgsmål af væsentlig betydning for revalideringsarbejdet. Udvalget skal samtidig stå til rådighed med bistand for de lokale kontaktudvalg.

F. t. l. om revalidering.

III.

Som det fremgår af det foran anførte, findes der spredt i lovgivningen en række specielle bestemmelser, der hver på sit område tilsigter at løse særlige sider af de erhvervshæmmedes problemer. Det er karakteristisk for de fleste af de nævnte lovbestemmelser, at de enten tager sigte på bestemte grupper af handicappede eller på anden måde er begrænsede til bestemte persongrupper efter forsikringsforhold, årsagen til skadens opståen eller lignende. Loven om samordning af foranstaltninger for erhvervshæmmede har haft til hovedformål at søge gennemført en regulering af visse organisatoriske forhold og har således ikke sigtet mod en samling eller udbygning af de for revalideringsarbejdet gældende lovbestemmelser. En sådan samling og udbygning af lovstoffet bør dog nu søges gennemført, også fordi en simplificering vil være af væsentlig betydning for det praktiske revalideringsarbejde.

Det har i de seneste år af myndigheder og institutioner, der deltager i revalideringsarbejdet, været fremhævet, at behovet for udbygning af revalideringsforanstaltninger er stærkt stigende. Der er en stadig voksende erkendelse af, at sygdomsbehandling ikke kan anses for heldigt gennemført, før den syge eller ulykkesramte igen har opnået den størst mulige grad af færdighed i at udføre dagliglivets funktioner og så vidt muligt har genoptaget sin tidligere beskæftigelse eller på anden måde er tilfredsstillende erhvervsmæssigt placeret. Denne erkendelse medfører, at kravene til revalideringsforanstaltningernes kapacitet og effektivitet stadig forøges. Samtidig betyder udviklingen af nye metoder og nyt apparatur i revalideringsprocessen, at tilfælde, der tidligere måtte opgives, nu kan behandles med held. Som en særlig årsag til stigningen i behovet for revalideringsforanstaltninger kan nævnes stigningen i antallet af ulykkestilfælde, specielt trafikulykker.

Nogle i de senere år foretagne undersøgelser af behovet for gennemførelse af revalideringsforanstaltninger har bestyrket det foran anførte. Det kan således nævnes, at en i 1958 offentliggjort efterundersøgelse af patienter fra et centralsygehus 5-6 år efter disses udskrivning konkluderede i, at 16,6 pct. af patienterne fra den medicinske afdeling havde erhvervsmæssige problemer, medens der for 8,1 pct. var behov for erhvervsmæssig revalidering. De tilsvarende patientgrupper udgjorde af patienterne fra den kirurgiske afdeling henholdsvis 6,8 pct. og 4,6 pct. Andre lokale undersøgelser har ligeledes peget mod et væsentligt behov på dette område. En undersøgelse, hvis formål bl. a. er at give et

nærmere billede af antallet af fysisk handicappede i Danmark, er for nylig indledet af det nyoprettede sociale forskningsinstitut.

Det har været en af svaghederne ved den hidtidige lovgivning, at denne til dels er begrænset til særlige grupper, f. eks. invalideforsikrede. Ved en nyordning på revalideringsområdet er det derfor stærkt påkrævet, at der gives alle, der har behov derfor, samme adgang til erhvervsmæssig revalidering.

I forbindelse hermed må der tilstræbes en løsning som i revalideringsperioden sikrer alle en sådan underholdshjælp, at den vil være tilstrækkelig til at opmuntre til revalideringens gennemførelse og samtidig forhindre, at der sker for store afbræk i den enkeltes økonomi under revalideringen. Der gør sig på dette område som tidligere berørt store uligheder gældende fra invalidegruppe til invalidegruppe og fra person til person, uden at der er nogen rimelig begrundelse herfor.

Lige så påtrængende er spørgsmålet om retningslinier for ydelse af tilskud til etablering og drift af institutioner, der varetager optræning, omskoling m. v. For socialministeriets vedkommende har man her været i den situation, at man — bortset fra reglerne om statstilskud til anerkendte særforsorgsinstitutioner — ikke har haft speciel lovhjemmel til at yde tilskud til etablering og drift af institutioner med revalideringsformål. Bevillinger til etableringsstøtte har måttet søges i de enkelte tilfælde uden at der har foreligget vejledende retningslinier. En række af disse institutioner har — dog ganske provisorisk — i det væsentlige klart udgifterne til driften gennem en takstmæssig betaling, i første række fra invalideforsikringsretten i medfør af folkeforsikringslovens § 60, men også fra særforsorgen, ulykkesforsikringen eller kommunernes sociale udvalg. Denne finansieringsform har bevirket megen usikkerhed ved planlægningen af nye institutioner.

Et særligt problem rejser sig med hensyn til tilskud til beskyttet beskæftigelse for invalider, herunder på særlige værksteder eller ved hjemmearbejde. Der er her udfoldet initiativ navnlig fra private organisationers side, og det er af betydning, at der tilvejebringes lovhjemmel for, at staten kan yde lån og tilskud til virksomheder og foranstaltninger af denne art. Ved lovene om døve og tungheøre samt blinde og stærkt svagsynede er der ganske vist tilvejebragt lovregler om tilskud til sådanne særlige arbejdspladser, men man er meget tilbage for uden lovgrundlag at søge bevilget tilskud i andre tilfælde.

Endelig tiltrænges der en nyordning og effek-

tivisering på det organisatoriske område. Der er således behov for at kunne lægge beslutningerne i sager om enkeltpersoners revalidering ud til lokale revalideringsorganer. En videre udbygning af koordineringen på det centrale plan må sikres.

IV.

Ved udformningen af nærværende lovforslag har man søgt at imødekomme de omtalte behov for nye lovregler. Man har herved tilstræbt at udforme bestemmelserne under hensyntagen til de nye opgaver, initiativ og arbejdsformer inden for revalideringsarbejdet og at gøre bestemmelserne så rummelige og elastiske, at de vil kunne tjene som ramme om og befordre en fortsat udvikling.

Man har ikke anset det for muligt at lade disse lovregler indarbejde i den bestående uensartede og spredte lovgivning på revalideringsområdet, der til dels bygger på forudsætninger og hjælpeformer, som udviklingen er nået ud over.

De foreslåede lovregler vedrørende revalidering fremtræder derfor i form af en særlig revalideringslov.

Forslaget indeholder herefter nærmere bestemmelser om følgende:

1. Den individuelle hjælp til revalidering (hjælpe-midler for invaliderede, hjælp til særlig syge-behandling, til optræning, oplæring og anden uddannelse, til arbejdsmaskiner, værktøj og opnåelse af selvstændig virksomhed m. v. samt til underhold under revalidering).
2. Støtte til etablering og drift af institutioner og foranstaltninger, der varetager revaliderings-opgaver.
3. Støtte til iværksættelse af beskyttet beskæf-tigelse for invaliderede og fortrinnsadgang til arbejde for invaliderede.
4. Revalideringens organisation, herunder regler om indberetning m. v. af revalideringstilfælde, oprettelse af særlige revalideringsorganer, lokalt og centralt, samt hjemmel til decentralisering til lokale myndigheder og institutioner af be-føjelser til at træffe afgørelser af spørgsmål om hjælp til revalidering af enkeltpersoner. End-videre indeholder forslaget regler om sam-arbejdet med sygehusene og de praktiserende læger.
5. Finansieringsbestemmelser.

Forslaget omfatter personer, der er erhvervshæmmede såvel af fysiske eller psykiske årsager som af overvejende sociale årsager. Man har herved lagt vægt på, at det i det konkrete tilfælde ofte ikke

vil være muligt at afgøre, hvilken indflydelse sygdom har haft på de erhvervsmæssige vanskeligheder, som også skyldes sociale årsager, ligesom det må forekomme hensigtsmæssigt at kunne bringe de bestående revalideringsmuligheder i anvendelse i alle tilfælde.

I forhold til den bestående lovgivning er forslaget begrænset ved bestemmelserne om særforborg i forsorgsloven og i speciallovene om åndssvage, døve og blinde samt ved bestemmelserne i ulykkesforsikringsloven, men forslaget forudsætter et snævert samarbejde med særforborgen og ulykkesforsikringen.

Forslaget forudsætter endvidere, at en række bestemmelser i folkeforsikringsloven og forsorgsloven ændres eller ophæves, jfr. nærmere bemærkningerne til § 21, og lovforslag herom vil blive fremsat. Det bemærkes i denne forbindelse, at man ved forslagets udarbejdelse har taget hensyn til de stedfundne overvejelser i invalideforsikringskommissionen og sygeforsikringskommissionen. Endelig forudsætter lovforslaget, at loven om sam-ordning af foranstaltninger for erhvervshæmmede ophæves, jfr. forslagets § 21, stk. 2.

For så vidt angår bestemmelserne om den indi-viduelle hjælp til revalidering har det været et hovedsynspunkt, at alle, der har behov for revalidering, skal have samme adgang hertil. Hjælpen svarer i sit indhold til den hjælp, der nu kan ydes i henhold til folkeforsikringslovens § 60, men kan ydes uafhængigt af alders- og forsikringsforhold. Forslaget er således i sin grundtanke i overens-stemmelse med det forslag, som invalideforsikringskommissionen har stillet om indførelse af en ordning, hvorefter hele befolkningen automatisk skal være omfattet af den offentlige invalideforsikring.

Hjælpen må betragtes som et tilbud til den enkelte, i hvilken forbindelse det dog må bemærkes, at der fra invalideforsikringskommissionens side er stillet forslag om, at invalidepension skal kunne nægtes i tilfælde, hvor det ved optrænings- eller uddannelsesforanstaltninger må anses for muligt at forbedre den pågældende ansøgers erhvervsevne så meget, at erhvervsevnen herefter ikke længere vil være betydeligt nedsat i lovens forstand.

Med hensyn til hjælp til underhold indeholder forslagets § 7 en ny bestemmelse, hvorefter der under optræning, oplæring og uddannelse kan ydes en vis rigeligere underholdshjælp efter tilsvarende retningslinier som den hjælp, der kan ydes tuberkulose- og polioramte efter forsorgslovens § 263. Når man i forslaget går ind for at yde underholdshjælp, der i almindelighed vil ligge over kom-munehjælpens og invalidepensionens niveau, er be-

grundelsen dels hensynet til at opmuntre til gennemførelse af en revalidering, dels at hindre, at pågældendes økonomi slås for meget i stykker, hvilket i sig selv kan være en hindring for hans tilbagevenden til normale forhold.

Som det endvidere fremgår af redegørelsen ovenfor, hersker der den største usikkerhed med hensyn til den støtte, der bør ydes fra statens side i forbindelse med oprettelse og drift af revalideringsinstitutioner. Blandt andet under hensyn til, at der ikke ved ydelsen af statsbevillinger gennem praksis er udformet retningslinier, som man ved lovgivningen kan bygge på, og til at man på dette område er inde i en stærk udvikling, som i dag ikke kan overskues, er bestemmelsen om institutionsstøtte foreslået udformet som rammeregler, der bygger på forudsætningen om, at der, ikke mindst fra kommunernes side, vil blive ydet en økonomisk indsats. Det må herved tages i betragtning, at kommunerne, som tidligere har haft væsentlige sociale udgifter til seninvaliderede, idet invalideforsikringsretten indtil for få år siden hovedsagelig kun har ydet hjælp til erhvervsmæssige foranstaltninger for unge, ofte er blevet aflastet for en del af disse udgifter, efter at revalideringen af de seninvaliderede er taget op. En række kommuner har i øvrigt allerede ydet betydelig støtte ved oprettelse af revalideringsinstitutioner.

Forslagets almindelige bestemmelse om tilskud til beskyttet beskæftigelse i § 10 er ny lovgivning. Bestemmelsen er ligeledes udformet som en ramme-regel.

På det organisatoriske område sigter forslaget mod en effektivisering af arbejdet såvel på det centrale som på det lokale plan. Det er nødvendigt på den ene side at styrke den centrale koordinerende og initiativtagende indsats og på den anden side at skabe mulighed for en decentralisering af administrationen på alle områder, hvor opgaverne med fordel kan løses lokalt. Forslaget bygger i så henseende bl. a. på de erfaringer, der er indvundet efter gennemførelsen af loven af 25. maj 1956 om foranstaltninger for erhvervshæmmede.

På det lokale plan foreslås hovedansvaret for revalideringsarbejdet henlagt til amsudvalg og til særlige revalideringskontorer, der med ansvar over for udvalget varetager den praktiske administration.

Amtsrevalideringsudvalgene træder i stedet for de i henhold til samordningsloven nedsatte kontaktudvalg og vil ligesom disse få rådgivende og koordinerende funktioner. Herudover vil de få tillagt den vigtige funktion at følge og have indseende med amtsrevalideringskontorets virksomhed

og sikre, at det praktiske revalideringsarbejde sker i nær samvirken særlig med de kommunale råd, sygehusene, hovedorganisationerne på arbejdsmarkedet og invalideorganisationerne.

Der foreslås i hvert amt oprettet et amtsrevalideringskontor i forbindelse med den offentlige arbejdsanvisning. I de tilfælde, hvor et amt omfatter to amtsråds kredse, forudsættes det, at der, såfremt der måtte vise sig behov herfor, kan oprettes et revalideringskontor i hver amtsråds kreds. Revalideringskontoret skal inden for amtet være et samlende led på de forskellige stadier af revalideringsprocessen. De til kontoret henlagte opgaver vil spænde over et vidt felt, der kræver særlig sagkundskab på en række områder. Blandt opgaverne kan fremhæves afgørelser af en række sager vedrørende bevilling af hjælpemidler, hjælp til oplæring, etablering m. v. i det omfang, der med hjemmel i loven sker en decentralisering ved, at socialministeren overfører kompetence på disse områder fra invalideforsikringsretten til kontorerne. Endvidere vil det påhvile kontorerne i samarbejde med sygehusene, socialkontorer, arbejdsløsheds-kasser m. v. at yde bistand til løsning af erhvervshæmmedes problemer ved tidligst muligt at sætte ind med revalideringsforanstaltninger, hvor dette måtte være påkrævet, og sikre at de pågældende modtager sagkyndig erhvervsvejledning og søges placeret i arbejde, jfr. forslagens § 14, stk. 3, hvorefter erhvervsvejledning og arbejdsanvisning for erhvervshæmmede varetages af den offentlige arbejdsanvisning i forbindelse med amtsrevalideringskontoret. Det bemærkes herved, at forslaget indeholder særlige regler, der sikrer, at revalideringsmyndighederne i fornødent omfang modtager underretning om tilfælde, hvor der er opstået eller må forventes at opstå behov for gennemførelse af revalideringsforanstaltninger, og om samarbejdet mellem sygehusene, de praktiserende læger og revalideringsmyndighederne.

På det centrale plan stilles der forslag om nedsættelse af et centralt samordningsudvalg til afløsning af det udvalg, der er nedsat i henhold til samordningsloven, og om reorganisation af invalideforsikringsretten ved oprettelse af en særlig revalideringsafdeling.

Bestemmelsen om samordningsudvalget er i det væsentlige overført fra samordningsloven. Som det bestående samordningsudvalg vil udvalget få rådgivende, koordinerende og planlæggende funktioner. Ved en række bestemmelser i forslaget er det imidlertid gjort til en pligt at forhandle med udvalget, inden afgørelse træffes. Blandt andet herved skulle udvalgets indflydelse være sikret. Man lægger i

øvrigt den største vægt på, at udvalget — bistået af de lokale revalideringsmyndigheder og af private og offentlige kredse — udfører et koordinerende, planlæggende og rådgivende arbejde. Det vil her være af afgørende betydning, at forslag om oprettelse af revalideringsinstitutioner m. v. og i det hele taget om udbygning på revalideringsområdet forelægges for udvalget, og at kontakten med udvalget sker allerede på sagerens forberedende stadium. Man forventer derfor, at dette sker, uanset hvilket administrativt område sagen vedrører, således at udvalget vil få mulighed for en koordinerende indsats, ikke mindst mellem administrativt adskilte områder.

I invalideforsikringsrettens revalideringsafdeling vil efter forslaget arbejder- og arbejdsgiverorganisationerne, invalideorganisationerne, kommunernes sociale forvaltninger, Samfundet og Hjemmet for Vanføre og sundhedsstyrelsen blive repræsenteret, ligesom et medlem udpeges af arbejdsministeriet. Der kan tilforordnes afdelingen en repræsentant for finansministeriet. Der skulle herved være sikret afdelingen særlig sagkundskab i spørgsmål om revalidering.

Om fordelingen af opgaverne på det centrale plan bemærkes, at afgørelserne i henhold til §§ 3, 4, 6 og 8 om hjælp til enkeltpersoner efter forslaget afgøres endeligt af invalideforsikringsrettens revalideringsafdeling, idet dog herved bemærkes, at socialministeren kan fastsætte nærmere retningslinier for ydelse af hjælp i henhold til de nævnte paragraffer.

Med hensyn til udgifterne ved forslaget henvises til bemærkningerne til forslagets § 18.

Under forberedelsen af lovforslaget har der været forhandlet med det i medfør af § 4 i lov af 25. maj 1956 om samordning af foranstaltninger for erhvervs-hæmmede nedsatte udvalg (samordningsudvalget).

Bemærkninger til de enkelte paragraffer.

Til § 1.

I stk. 1 angives lovens formål.

Som det fremgår af de almindelige bemærkninger, har man fundet det påkrævet, at hjælp gennem revalideringsforanstaltninger ikke gøres afhængig af opfyldelsen af forsikrings- eller aldersbetingelser, men kommer alle til gode, der har behov derfor.

Stk. 2 bestemmer i øvrigt, at loven finder anvendelse på personer, der har dansk indfødsret og har ophold her i riget eller er forhyret med dansk skib, samt på personer, der er bosat her.

Til § 2.

Bestemmelsen træder i stedet for indberetningsregler i folkeforsikringslovens § 63, der omfatter indberetning vedrørende personer under 30 år. På samme måde som inden for den nyere særforsorgslovgivning er reglen udformet som en rammebestemmelse, der giver mulighed for tilrettelæggelse af en smidig ordning, der sikrer, at amsrevalideringskontorerne modtager underretning om alle tilfælde, hvor der er opstået eller må forventes at ville blive behov for gennemførelse af en revalidering. Det er herved ikke tanken, at der nødvendigvis skal afgives indberetninger i traditionel forstand, men ordningen bør tilrettelægges således, at underretning kan ske så formløst som muligt, eventuelt ved telefonisk henvendelse til kontoret. Ved den nærmere udformning af administrative regler må disse koordineres med indberetningsreglerne inden for særforsorgens område.

Den særlige bestemmelse i stk. 2 tager i modsætning til stk. 1 sigte på indberetning til centrale organer, hvilket i et vist omfang vil være hensigtsmæssigt med hensyn til børn og unge under 18 år, der har behov for særlig sygebehandling eller undervisning m. v.

Til § 3.

Bestemmelsen svarer i det væsentlige til folkeforsikringslovens § 60, stk. 1 a, der ikke er begrænset til tilfælde, i hvilke hjælpemidlerne er af erhvervs-mæssig betydning for den pågældende.

For at tydeliggøre, at der i henhold til bestemmelsen kan bevilges hjælpemidler, som ikke specielt er indrettet for invaliderede, som f. eks. skrivemaskiner og båndoptagere til blinde, er ordene i folkeforsikringslovens § 60, stk. 1 a, „lignende hjælpemidler“ i § 3, stk. 1, ændret til „andre hjælpemidler“. Efter forslaget er muligheden for at yde hjælp ikke begrænset over for den offentlige sygeforsikring. De fleste sygekasser har på nuværende tidspunkt vedtægtsmæssige bestemmelser om hjælp til større bandager, men der er ved forslaget taget hensyn til, at sygeforsikringskommissionen har foreslået afskaffelse af disse tilskud, således at invalideforsikringsfonden fremtidigt bærer den fulde udgift, bortset fra bagatelydelse.

Ved forslagets § 3, stk. 3, er der med henblik på principielle retningslinier givet socialministeren beføjelse til at fastsætte nærmere regler for hjælpens ydelse. Det vil herunder kunne bestemmes, at en del af udgiften til et hjælpemiddel, der tillige er en beklædningsgenstand, afholdes af den pågældende selv. Dette har sin baggrund i, at visse hjælpemidler for invaliderede, herunder særlig ortopedisk fodtøj, samtidig med at være et hjælpemiddel til afhjælp-

ning af en lidelse tillige er en beklædningsgenstand, der dækker et behov, som også findes hos ikke-invaliderede. Det skønnes derfor rimeligt, at det kan bestemmes, at de pågældende selv afholder et beløb på det nærmeste svarende til, hvad beklædningsgenstanden ville koste i anskaffelse. Der foreslås givet hjemmel til at decentralisere invalideforsikringsrettens beføjelser i henhold til denne paragraf. En lignende hjemmel findes allerede i folkeforsikringslovens § 60, stk. 10.

I forbindelse med bevillingen af hjælpemidler opstår spørgsmålet om betaling for nødvendig vejledning og opøvnning i brugen af hjælpemidlerne. Den gældende regel i folkeforsikringslovens § 60, stk. 1 a, giver alene hjemmel til ydelse af hjælpemidler, ikke til ydelse af vejledning i brugen af disse. Bestemmelsen i § 60, stk. 1, giver derimod hjemmel til ydelse af hjælp til opøvnning, men kun hvor dette er af erhvervsmæssig betydning for den pågældende. Den gældende bestemmelse vil således f. eks. ikke kunne anvendes på ældre personer, der ikke længere er i erhverv, eller på personer, der er invalideret i en sådan grad, at de er ude af stand til at påtage sig erhvervsmæssigt arbejde. For så vidt indøvnning i brugen af hjælpemidlerne ikke kan ske som led i særforsorg, vil den i almindelighed naturligt kunne finde sted i forbindelse med ophold på de almindelige sygehuse, eventuelt ambulante. Det bemærkes dog herved, at de institutioner, som modtager tilskud i medfør af § 5, i et vist omfang vil kunne yde en funktionstræning og opøvnning også til personer, der ikke kan forventes at blive egentlig erhvervsdygtige.

Til § 4.

Bestemmelsen svarer i det væsentlige til den i folkeforsikringslovens § 60 indeholdte bestemmelse, for så vidt angår ydelse af hjælp til særlig sygebehandling. Den tager særlig sigte på betaling af sygebehandling af længere varighed, som er af betydning for erhvervsevnen, og kan kun anvendes i det omfang sygekassen ikke kan afholde udgifterne til den takstmæssige betaling eller alene afholder en del heraf.

Bestemmelsen er alene skønnet nødvendig som supplement til de bestående betalingsmuligheder, og dens anvendelsesområde vil blive indskrænket i det omfang, de pågældende specialsygehuse måtte indgå aftaler med de pågældende sygehuse om, at visiteringen og betalingen ordnes gennem disse, således at der alene betales den sædvanlige sygehustakst.

Der vil formentlig navnlig blive tale om betaling for ambulante behandling på de ortopædiske afdelinger under Samfundet og Hjemmet for Vanføre,

behandling på kolonien Filadelfias epileptikerafdeling og nervesanatorium og på visse større kuranstalter som gigtsanatorierne og Følkekuren ved Hald. Betaling for ophold på de almindelige sygehuse vil derimod i reglen være dækket gennem sygekassens betaling.

Til § 5.

Bestemmelsen fastslår, at der kan ydes driftstilskud til institutioner og andre foranstaltninger, der påtager sig nærmere angivne arter af revalideringsvirksomhed, samt tilskud og lån til oprettelse af sådanne.

Bortset fra lovgivningen om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse, jfr. ovenfor under II. 5., har der ikke hidtil været lovhjemmel til ydelse af tilskud til de her nævnte foranstaltninger, for så vidt foranstaltningen ikke har kunnet henføres under reglerne om særforsorg.

Som berørt i de almindelige bemærkninger har mangelen af almindelige lovregler om tilskud til revalideringsinstitutioner medført, at man som en foreløbig løsning har finansieret en række i de senere år oprettede institutioners drift væsentligst gennem takstbetaling for henviste enkeltpersoner, særlig i henhold til folkeforsikringslovens § 60 og forsorgslovens § 66 (som kontrolleret familieplejeudgift), men i mindre omfang også i henhold til ulykkesforsikringslovens § 21 og forsorgslovens § 30, stk. 2. Etableringsudgifter for de nævnte institutioner er som ligeledes berørt afholdt ad forskellige veje, således som de økonomiske muligheder i hvert enkelt tilfælde har været til. I bilag 2 findes en oversigt over en række revalideringsinstitutioner og disses finansieringsforhold.

Den usikkerhed, der har hersket på dette område, har dannet en væsentlig hindring for revalideringsarbejdets udbygning. Dels har forskellige muligheder for lokalt initiativ ikke kunnet komme til udfoldelse på grund af tvivl om planernes økonomiske gennemfærlighed, dels har det ikke været muligt at tilvejebringe fornøden planmæssighed og koordination ved oprettelsen af institutioner.

Selv om det ikke vil være muligt på indeværende tidspunkt at udforme faste regler om størrelsen af de tilskud eller lån, der kan komme på tale til de forskellige arter af institutioner, må selve den omstændighed, at der tilvejebringes en almindelig lovhjemmel til ydelse af sådanne tilskud eller lån antages at indebære en værdifuld spore til udfoldelse af initiativet rundt om i landet.

En rammeregul som foreslået bygger på den udtrykkelige forudsætning, at der, ikke mindst fra kommunernes side, vil blive ydet en økonomisk

indsats, jfr. forslaget § 5, stk. 4, hvorefter kommunernes deltagelse i udgifterne kan fastsættes som vilkår for statens ydelse af tilskud.

Ved den nærmere udformning af tilskudspraksis på det her omhandlede område bør den nuværende provisoriske tilskudsordning, der bygger på takstbetaling i enkelttilfælde i henhold til forskellige lovbestemmelser, afløses af en enklere ordning med egentlige institutionstilskud på nærmere fastsatte vilkår. I øvrigt må praksis vedrørende ydelse af tilskud og lån fastlægges under medvirken af det i § 16 foreslåede samordningsudvalg vedrørende revalidering, for hvilket alle sager, hvori der rejser sig spørgsmål om tilskud til revalideringsinstitutioner, af hensyn til koordineringen må forventes forelagt allerede på det planlæggende stadium.

For så vidt der allerede har fundet en vis type-dannelse sted blandt revalideringsinstitutionerne, vil visse retningslinier for udformningen af kommende tilskudsordninger dog kunne skitseres.

Til institutioner, der indenfor et lokalt område påtager sig en kortvarigere optræning og oplæring af erhvervshæmmede og ikke væsentligt adskiller sig fra de optræningsværksteder for erhvervshæmmede, der modtager tilskud gennem arbejdsministeriet af beskæftigelsesmidlerne, vil det formentlig være rimeligt at følge nogenlunde samme praksis for tilskud, som hidtil er fulgt af arbejdsministeriet. Denne praksis går nærmere ud på, at der i almindelighed ydes et driftstilskud på 75 pct. af arbejdslønnen til de erhvervshæmmede og 50 pct. af arbejdsledernes løn, dog kun indtil 75 pct. af under-skudet. Som etableringstilskud vil kunne ydes indtil 50 pct. af udgifterne til særlige installationer og maskiner.

Såfremt der endvidere i tilslutning til de større kommunale sygehuse måtte blive oprettet særlige arbejdsklinikker, hvor patienter på efterbehandlingsstadiet kan blive undergivet en arbejdstilvæning og -optræning, må tilskuddet fastsættes til en sådan størrelse, at det kan virke som et incitament for et initiativ på dette område, hvorved sygehuslovens tilskudsregler må tages i betragtning.

Til institutioner, som varetager særlige opgaver på revalideringsområdet, vil det kunne være rimeligt at yde statstilskud efter gunstigere regler, eventuelt således, at staten påtager sig det fulde økonomiske ansvar.

Ved godkendelsen af tilskud og lån i henhold til denne bestemmelse er det hensigten at fastsætte nærmere vilkår vedrørende virksomhedernes ledelse, optagelse, henvisning, aflønning m. v.

For tiden indtil en eventuel godkendelse af støtte i henhold til § 5 foreligger, vil det være nødvendigt

at træffe en overgangsordning for bestående institutioner, der modtager takstbetaling, og der er derfor i § 21, stk. 3, medtaget en udtrykkelig bestemmelse om, at socialministeren efter forhandling med samordningsudvalget fastsætter, i hvilket omfang disse institutioner fortsat kan modtage de hidtidige tilskud.

Til § 6.

Bestemmelsen afløser for så vidt angår hjælp til den enkelte erhvervshæmmede til oplæring, uddannelse m. v. dels folkeforsikringslovens § 60, stk. 1, dels den tilsvarende bestemmelse i forsorgslovens § 30, stk. 2, om hjælp til ikke-forsikrede og personer, der er erhvervshæmmede af andre grunde end fysiske eller psykiske lidelser.

Oplæring m. v. på revalideringsinstitutioner, der modtager driftstilskud i henhold til § 5, falder uden for bestemmelsen, idet udgifter ved oplæring på disse institutioner forudsættes afholdt af de pågældende institutioner som tilskudsberettigede udgifter.

I forslaget § 6, stk. 2, er det, for så vidt angår hjælpen til socialt erhvervshæmmede, foreslået, at de sociale udvalg fortsat træffer afgørelse og yder hjælpen. Der er herved taget hensyn til, at der i disse tilfælde er tale om at træffe afgørelse ud fra et skøn over sociale forhold, som det må formodes, at de sociale udvalg har særligt kendskab til, ligesom det ofte vil forekomme, at de sociale udvalg i forvejen har forbindelse med de pågældende. Det er dog foreslået, at udvalget, forinden afgørelse træffes, skal indhente erklæring fra amtsrevalideringskontoret, der vil have særlige forudsætninger for at kunne bedømme pågældendes erhvervs-mæssige muligheder.

Ved forslaget § 6, stk. 3, er der med henblik på principielle retningslinier givet socialministeren beføjelse til at fastsætte nærmere regler for hjælpsens ydelse. Den i samme bestemmelse nævnte mulighed for at decentralisere invalideforsikringsrettens beføjelser, jfr. den lignende bestemmelse i folkeforsikringslovens § 60, stk. 10, er tænkt anvendt til i vidt omfang at lægge beslutninger om hjælp efter denne bestemmelse ud til amtsrevalideringskontorerne eller eventuelt til de institutioner, ved hvilke oplæring m. v. finder sted.

Til § 7.

Med henblik på at afhjælpe pågældendes egen og hans families trang under optræning, oplæring m. v. foreslås der tilvejebragt hjemmel for ydelse af hjælp i den omhandlede periode efter tilsvarende retningslinier som den hjælp, der efter forsorgslovens § 263 kan ydes til tuberkulose- og polioramte.

Trang i de omhandlede situationer har efter de

gældende regler i et vist omfang kunnet afhjælpes efter folkeforsikringslovens § 79, stk. 2, for så vidt angår invalideforsikrede, der for invalideforsikringsfondens regning har været undergivet revalidering i henhold til folkeforsikringslovens § 60, men forslaget tager for denne gruppe i modsætning til folkeforsikringslovens § 79 ikke blot sigte på at underholde pågældendes familie, men også pågældende selv, i det omfang udgifterne hertil ikke afholdes som institutionsudgift i medfør af § 5 eller over den individuelle revalideringshjælp i henhold til § 6. I øvrigt har hjælp efter folkeforsikringslovens § 79, stk. 2, så vidt det kan oplyses, kun været ydet i ringe omfang.

For så vidt angår ikke-forsikrede og socialt erhvervshæmmede har forholdet hidtil været det, at underholdshjælp i forbindelse med revalidering efter forsorgslovens § 30 i almindelighed har måttet ydes som kommunehjælp inden for de i forsorgslovens § 297 omhandlede grænser, medmindre pågældende i øvrigt har været omfattet af lovens bestemmelser om særhjælp. Den foreslåede bestemmelse betyder derfor, at der uanset årsagen til behovet for erhvervsmæssig revalidering og uanset, efter hvilke bestemmelser denne iværksættes, gives adgang til generelt at yde hjælp til underhold uden retsvirkninger. Forinden det sociale udvalg påbegynder udbetalingen af hjælp, må der foreligge en erklæring fra vedkommende myndighed eller institution om, at der er iværksat erhvervsmæssig revalidering.

Hjælpens omfang, der som foran omtalt svarer til hjælpen for tuberkulose- og polioramte efter forsorgslovens § 263, må forudsættes at virke som en i høj grad ønskelig tilskyndelse til at underkaste sig revalidering. De betænkeligheder, der kan være ved generel ydelse af en hjælp, hvis omfang i almindelighed vil ligge over kommunehjælpens og invalidepensionens niveau, samler sig navnlig om, hvorvidt hjælpen også kan ydes til personer, der er erhvervshæmmede af overvejende sociale årsager, og som forud for revalideringens påbegyndelse i mange tilfælde vil have oppebåret kommunehjælp. Man må endvidere tage i betragtning, at hjælpen er rigeligere end den hjælp, der kan ydes i arbejdsløshedsunderstøttelse, og til enker som underholdshjælp under uddannelse — en hjælp, der ved loven om pension og hjælp til enker i princippet er begrænset til kommunehjælpens størrelse. Man har imidlertid ment, at man også i tilfælde, hvor en oplæring af socialt erhvervshæmmede skønnes mulig, bør opmuntre til revalideringens gennemførelse ved at åbne adgang til ydelse af en rigeligere underholdshjælp. Man har herved også taget i betragtning,

at der i de tilfælde, hvor personer har været henvist til gennem længere tid at leve af offentlig hjælp, ved udmåling af hjælpen vil kunne tages hensyn hertil, således at hjælpen i disse tilfælde eventuelt fastsættes på et noget lavere niveau end det efter bestemmelsen sædvanlige. I øvrigt vil der i almindelighed næppe blive tale om at yde underholdshjælp i det omfang, der på foranstaltningerne bliver ydet almindelig arbejds løn.

Man har ved forslagets udarbejdelse været opmærksom på, at det er af betydning, at de kommuner, hvori revalideringsinstitutioner er beliggende, ikke i urimeligt omfang belastes med ydelse af underholdshjælp til de personer, der er eller har været optaget i institutionerne, eller disses familier. Dette hensyn bør tilgodeses ved, at opholdskommuneforpligtelsen i et vist omfang senest havde ophold, før han blev optaget på institutionen. Der vil med henblik herpå blive stillet forslag om en ændring af forsorgslovens § 60, nr. 2, hvorefter de i henhold til § 5 godkendte institutioner sidestilles med de øvrige i § 60, nr. 2, nævnte institutioner (tuberkulosesanatorier, hospitaler for sindslidende m. v.). Man finder det endvidere rimeligt, at hjælp efter § 7 sidestilles med de andre former for offentlig hjælp, der i henhold til reglen i forsorgslovens § 60, nr. 3, kan danne grundlag for tilbagetørelse af opholdskommuneforpligtelsen i tilfælde, hvor der ydes hjælp inden for 3 måneder fra ophør af hjælp fra en tidligere opholdskommune. Efter en sådan lovbestemmelse vil den kommune, hvori institutionen er beliggende, kunne rejse krav om refusion af opholdskommunens andel af hjælpen såvel i tilfælde, hvor hjælpen under revalideringsopholdet er udbetalt af en anden kommune, som i tilfælde, hvor den er udbetalt af institutionskommunen med en anden kommune som retlig opholdskommune.

Bestemmelsen i forslagets § 7, stk. 7, tilsigter at gøre de regler i forsorgslovens afsnit I, som kan finde anvendelse i denne situation, gældende for underholdshjælpen efter revalideringsloven. Af bestemmelser af praktisk interesse kan f. eks. nævnes reglerne om den hjælp søgendes og andres forpligtelse til at give de for trangens konstatering fornødne oplysninger, reglerne om virkningen af ulovligt oppebåret hjælp, reglerne om, hvilke kommuner det påhviler at udbetale hjælpen, og om hvilke kommuner, der endeligt skal bære opholdskommunens andel, samt reglerne om regnskabsaflægning, revision m. v.

Til § 8.

Hjælpen til arbejdsmaskiner og værktøj samt

selvstændig virksomhed m. v. kan ligesom hjælpen efter § 6 ydes til alle grupper af erhvervshæmmede.

Bestemmelserne i stk. 1 og 2 om hjælp til de fysisk eller psykisk erhvervshæmmede svarer i det væsentlige til folkeforsikringslovens § 60, stk. 2. Som noget nyt er dog foreslået medtaget en påpasselighedsbestemmelse svarende til bestemmelsen i forslaget § 3, stk. 2, vedrørende hjælpemidlerne.

Hjælpen vil i overensstemmelse med hidtidig praksis vedrørende folkeforsikringslovens § 60 kunne ydes enten som lån eller tilskud.

Bestemmelsen i stk. 4 om hjælpen til de socialt erhvervshæmmede svarer i det væsentlige til den tilsvarende bestemmelse om hjælp i forsorgslovens § 30, stk. 2.

Hjælp til anskaffelse af befordringsmidler efter stk. 1 kan i almindelighed kun forventes at blive ydet til invaliderede.

Om de sociale udvalgs kompetence med hensyn til ydelse af hjælp til socialt erhvervshæmmede henvises til bemærkningerne til § 6.

Ved forslaget § 8, stk. 5, er der med henblik på principielle retningslinier givet socialministeren beføjelse til at fastsætte nærmere regler for hjælpens ydelse. Ved samme bestemmelse er der givet mulighed for at decentralisere invalideforsikringsrettens beføjelser, jfr. den lignende bestemmelse i folkeforsikringslovens § 60, stk. 10.

Til § 9.

Bestemmelsen om fortrinsadgang for invaliderede til visse beskæftigelser eller visse former for selvstændig virksomhed bygger på en betænkning om erhvervsmæssige foranstaltninger for erhvervshæmmede, der i 1950 blev afgivet af et under arbejds- og socialministeriet nedsat udvalg. Den foreslåede bestemmelse er skønnet nødvendig under hensyn til, at der ikke hidtil har kunnet skaffes invaliderede tilstrækkelig beskæftigelse, selvom deres arbejdskraft på specielle områder har stået på højde med ikke-invalideredes.

Det må fremhæves, at forslaget om fortrinsadgang til beskæftigelser er begrænset til stats- og kommunale virksomheder og institutioner, koncessionerede virksomheder og institutioner, der virker med offentlig anerkendelse og støtte. Bestemmelsen kan endvidere kun finde anvendelse på invaliderede, som ikke kan opnå beskæftigelse på det almindelige arbejdsmarked, men som er i stand til at udføre det arbejde, som kommer i betragtning.

Som arbejdsområder, der eventuelt kan anses for egnede, kan nævnes beskæftigelser som opsynsmænd, portvagter, elevatorførere, måleraflesere og kontorbetjente eller beskæftigelse ved selvstændig

virksomhed (såsom kiosker, pølsevogne og lignende). Den nærmere afgrænsning af de former for beskæftigelse eller selvstændig virksomhed, der kan komme på tale, må dog ske efter indstilling fra samordningsudvalget vedrørende revalidering.

Til § 10.

Regler om støtte til beskyttet beskæftigelse har som foran nævnt kun været indeholdt i enkelte speciallove inden for særfor sorgen. Selvom man i videst muligt omfang må tilstræbe at skaffe de erhvervshæmmede beskæftigelse på de normale arbejdspladser, vil der dog være et ikke uvæsentligt antal erhvervshæmmede, der af fysiske eller psykiske årsager ikke vil kunne opnå normal beskæftigelse, uanset at de under tilpassede vilkår vil kunne yde en produktiv indsats. Det må herved tages i betragtning, at selv hårdt invaliderede, der ikke vil kunne opnå beskæftigelse på det almindelige arbejdsmarked, vil kunne yde en væsentlig arbejdsindsats, når de beskæftiges under særlig tillempet arbejdsdag m. v.

Det bemærkes, at der i forbindelse med ydelse af lån og tilskud efter denne bestemmelse vil kunne blive tale om at fastsætte nærmere vilkår, bl. a. vedrørende virksomhedens ledelse, optagelse, henvisning, aflønning m. v. på tilsvarende måde som ved ydelse af støtte i henhold til § 5.

De nærmere retningslinier for ydelse af tilskud, aflønningsformer m. v. må på samme måde som for revalideringsinstitutionernes vedkommende fastlægges i praksis efter forhandling med samordningsudvalget vedrørende revalidering.

Til § 11.

En særlig uddannelse af personale, der beskæftiger sig med erhvervsmæssig revalidering og handicappedes forhold i øvrigt, er stærkt påkrævet. Der er herved navnlig tænkt på deltagelse i kortere kurser, studieophold etc.

Til §§ 12-14.

Som det fremgår af de almindelige bemærkninger under IV har man ved forslaget tilstræbt, at revalideringsarbejdet på det lokale plan kommer til at hvile på en praktisk og smidig organisation, der på den ene side sikrer den for arbejdet betydningsfulde koordination og kontakten til de folkevalgte kommunale råd, arbejdsmarkedets parter, invalidernes sammenslutninger og sygehusvæsenet, og på den anden side råder over et sagkyndigt administrationsapparat, der på effektiv måde kan varetage den daglige administration og give mulighed for en tiltrængt decentralisering.

F. t. l. om revalidering.

Amtsrevalideringsudvalget skal efter forslaget til stadighed følge udviklingen af revalideringsvirksomheden i området, og kan fremkomme med forslag — herunder til samordningsudvalget vedrørende revalidering — om forbedring af samarbejdet mellem myndigheder og institutioner, om udbygning eller oprettelse af institutioner m. v. Udvalget skal følge og have indseende med amtsrevalideringskontorets virksomhed og skal hvert år afgive en beretning til socialministeren om udvalgets og amtsrevalideringskontorets arbejde.

Udvalgene afløser de i henhold til samordningsloven nedsatte kontaktudvalg. I modsætning til kontaktudvalgene er nedsættelsen af revalideringsudvalgene gjort obligatorisk, og udvalgene foreslås organiseret amtsvis, idet den fornødne koordination erfaringsmæssigt bedst kan opnås ved samvirke inden for et geografisk område af en passende størrelse.

Amtsrevalideringskontoret foreslås oprettet i forbindelse med den offentlige arbejdsanvisning i hvert amt. I de tilfælde, hvor et amt omfatter to amtsråds-kredse, forudsættes det, at der, såfremt der måtte vise sig behov herfor, kan oprettes et revalideringskontor i hver amtsråds-kreds. Kontoret skal under ansvar over for amtsrevalideringsudvalget og i samarbejde med andre myndigheder, institutioner m. v. virke til fremme af revalideringsarbejdet i området, bistå de centrale myndigheder ved lovens administration og træffe afgørelser i henhold til revalideringsloven i det omfang bemyndigelse hertil måtte blive givet.

Da revalideringskontorerne virksomhed, som det fremgår af foranstående og det ovenfor under IV anførte, spænder over et vidt felt og har berøring med arbejdsmarkedets forhold og med en række sociale og lægelige felter, er det af afgørende betydning, at arbejdet forestås af en leder, der har omfattende indsigt i revalideringsproblemerne og kan anvende sin fulde arbejdskraft på dette område. Det foreslås derfor i § 14, stk. 2, at der ved revalideringskontoret ansættes en leder, ligesom det i § 14, stk. 5, foreslås, at der til kontoret knyttes en fast læge. Revalideringskontorets arbejde vil foregå i snæver kontakt med vedkommende offentlige arbejdsanvisningskontor, jfr. herved særlig forslaget § 14, stk. 3, hvorefter erhvervsvejledning og arbejdsanvisning for erhvervshæmmede varetages af den offentlige arbejdsanvisning i forbindelse med amtsrevalideringskontoret.

I det omfang, der gives revalideringskontorerne bemyndigelse til at træffe afgørelser i henhold til loven, er det foreslået, at afgørelserne skal træffes

af revalideringskontorets leder i forening med kontorbestyreren og kontorets faste læge. Socialministeren bestemmer i hvilket omfang kontoret herudover skal søge bistand fra anden sagkundskab, herunder fra invalideforsikringsretten.

Der er herved skabt garanti for, at disse vigtige beføjelser udøves på en betryggende måde og med den fornødne sagkundskab, hvilket er en forudsætning for, at decentralisering kan gennemføres i det ønskelige omfang.

Til § 15.

Der må tillægges et snævert samarbejde mellem sygehuse og læger og amtsrevalideringskontorerne en afgørende betydning, og det foreslås derfor, at indenrigsministeren efter forhandling med socialministeren fastsætter nærmere regler for samarbejdet.

Til § 16.

Der er tiltænkt det ved bestemmelsen foreslåede samordningsudvalg vedrørende revalidering en central placering i revalideringsarbejdet.

Den ved nærværende lovforslag tilsigtede effektivisering og udbygning af revalideringsarbejdet vil kun kunne gennemføres ved et snævert samarbejde mellem en række administrative organer. Dette vil forudsætte udfoldelse af en koordinerende og initiativtagende indsats. Da de forskellige administrative områder, der er af betydning for revalideringsarbejdet, ikke her i landet er forenet under en fælles ledelse, må koordineringen ske gennem et organ, hvori de forskellige parter er repræsenteret. Det kan i denne forbindelse anføres, at erfaringer bl. a. fra Norge og England stærkt fremhæver værdien af et sådant organs virksomhed, jfr. i øvrigt i denne forbindelse punkt 16-18 i den som bilag 1 optrykte henstilling fra den 38. internationale arbejdskonference i Geneve. Det må i øvrigt understreges, at samordningsorganets sekretariat til stadighed må have overblik over arbejdet ud over landet og til enhver tid må kunne stå til rådighed med oplysninger og bistå ved det planlæggende arbejde. Endvidere må betydningen af en snæver kontakt mellem det centrale organ og de stedlige revalideringsudvalg fremhæves.

Det er ved en række bestemmelser i forslaget sikret, at det foreslåede samordningsudvalg, der afløser det i henhold til § 4 i loven om samordning af foranstaltninger for erhvervshæmmede nedsatte udvalg, får afgørende indflydelse på lovens administration, herunder udformningen af praksis vedrørende tilskud til institutioner.

Til § 17.

Idet der i øvrigt henvises til de almindelige bemærkninger om oprettelse af en særlig afdeling under invalideforsikringsretten til behandling af de til retten henlagte sager vedrørende revaliderings-spørgsmål, bemærkes, at man har anset det for at være af betydning, at der sikres retten en særlig sagkundskab på de herhen hørende områder.

Ifølge forslaget § 17, stk. 3, er de afgørelser, der træffes af invalideforsikringsretten i medfør af §§ 3, 4, 6 og 8 endelige. Dette svarer til den nugældende ordning, jfr. folkeforsikringslovens § 45, stk. 5. Afgørelser, der træffes af en instans, til hvilken invalideforsikringsrettens kompetence er delegeret, kan indankes for invalideforsikringsretten, jfr. forslaget § 3, stk. 3, § 4, stk. 2, § 6, stk. 3, og § 8, stk. 5.

Til § 18.

Det foreslås i stk. 1, at udgifterne til hjælpemidler, hjælp til syge- og kurbehandling, hjælp til arbejdsprøvning, optræning m. v. samt hjælp til anskaffelse af værktøj m. v. eller til iværksættelse af selvstændig virksomhed til personer, der er erhvervshæmmede på grund af fysiske eller psykiske lidelser, som hidtil afholdes af invalideforsikringsfonden, hvis underskud dækkes af staten. Kun for så vidt angår hjælpen til ikke-invalideforsikrede, der er erhvervshæmmede af de anførte grunde og ikke har været omfattet af folkeforsikringslovens bestemmelser i § 60 om den omhandlede hjælp, vil der for fonden blive tale om nye udgifter. Bestemmelsen ligger på linje med det forslag, som invalideforsikringskommissionen har stillet om indførelse af en ordning, hvorefter hele befolkningen skal være omfattet af den offentlige invalideforsikring. Merudgifterne for fonden til de ovenfor nævnte arter af hjælp vil næppe blive betydelige, da ca. 97 pct. af personer i alderen 18-60 år allerede nu er omfattet af invalideforsikringen.

Om invalideforsikringsfondens udgifter til de ovenfor omtalte hjælpeformer kan i øvrigt oplyses, at de i fondens regnskab for 1957-58 udgjorde følgende beløb:

Kur, pleje og oplæring	4 004 000 kr.
Maskiner og starthjælp m. v.	497 000 -
Lån til anskaffelse af motorkøretøjer	946 000 -
Hjælpemidler	10 386 000 -
Lægeerklæringer	37 000 -
	<hr/>
	15 870 000 kr.

I de anførte udgifter til kur, pleje og oplæring, som er bogført under ét, indgår invalideforsikringsrettens takstbetaling, der bidrager til dækning af

driftsunderskudet på en række revalideringsinstitutioner. Disse udgifter vil imidlertid efter forslaget fremtidig ikke længere blive afholdt af fonden, idet institutionerne vil blive henvist til at søge egentlige driftstilskud i henhold til forslaget § 5, jfr. nærmere nedenfor. De nævnte takstbetalinger har på invalideforsikringsfondens regnskab for 1957-58 udgjort ca. 1 066 000 kr.

Med hensyn til hjælpen til optræning, oplæring m. v. samt til anskaffelse af værktøj m. v. eller til iværksættelse af selvstændig virksomhed til de overvejende socialt erhvervshæmmede, hvorom de sociale udvalg træffer beslutning, foreslås det i stk. 4, at opholdskommunen endeligt afholder $\frac{2}{10}$ af udgifterne herved, medens resten refunderes af staten. Denne refusionsordning svarer til den gældende ordning for så vidt angår hjælpen til tuberkulose og polioramte i forsorgslovens § 263, der også er båret af et revalideringssynspunkt, jfr. i øvrigt i det følgende om refusion af den foreslåede underholdshjælp under revalidering.

De nævnte udgifter har hidtil været afholdt af de sociale udvalg med hjemmel i forsorgslovens § 30, stk. 2, sædvanligvis som kommunehjælp, hvoraf kommunerne må bære $\frac{7}{10}$, der fordeles med $\frac{3}{10}$ på opholdskommunen og $\frac{4}{10}$ på mellemkommunal refusion, medens staten bærer $\frac{3}{10}$, jfr. ovenfor under II. 3.

Ydelse af underholdshjælp under erhvervsmæssig revalidering, der administreres af de sociale udvalg, er betinget af trang, og vil derfor kun blive ydet i det omfang, trangen ikke er afhjulpet gennem modtagelse af arbejds løn eller anden ydelse fra den institution eller foranstaltning, hvor pågældende er undergivet oplæring eller optræning. Udgifterne til denne underholdshjælp er foreslået fordelt med $\frac{2}{10}$ på opholdskommunen og $\frac{8}{10}$ på staten, på samme måde som hjælpen i henhold til forsorgslovens § 263 til tuberkulose- og polioramte. Kommunerne bliver herved i refusionsmæssig henseende gunstigere stillet end ved ydelse af kommunehjælp. På den anden side har kommunerne af udgifterne i forbindelse med ydelse af underholdshjælp efter folkeforsikringslovens § 79, stk. 2, hidtil kun afholdt $\frac{6}{70}$ (fordelt efter reglerne om mellemkommunal refusion), medens invalideforsikringsfonden og staten bærer $\frac{64}{70}$. Folkeforsikringslovens § 79, stk. 2, har dog som tidligere nævnt formentlig kun været anvendt i ringe omfang.

Under hensyn til, at underholdshjælp under en erhvervsmæssig revalidering efter forslaget vil kunne ydes i noget rigeligere omfang end hidtil, vil der blive tale om større udgifter på dette område. Det bør dog herved tages i betragtning, at

ydelse af denne forholdsvis kortvarige hjælp i mange tilfælde vil kunne spare samfundet for varige underholdsydelser i form af invalidepension, kommunehjælp eller arbejdsløshedsunderstøttelse.

Med hensyn til statens udgifter til tilskud og lån til institutioner m. v., der varetager revalideringsopgaver, bemærkes, at gennemførelsen af de nye tilskudsregler som nævnt i bemærkningerne til § 5 vil betyde bortfald af den takstmæssige betaling fra invalideforsikringsretten (invalideforsikringsfonden) og særfor sorgen (staten) til dækning af en række revalideringsinstitutioners driftsudgifter, og at disse udgifter for en meget væsentlig del kan forventes erstattet af statstilskud. Som det ligeledes er anført i bemærkningerne til § 5 forudsætter nyordningen dog, at kommunerne og andre lokale initiativtagere i et vist omfang vil deltage i udgifterne ved revalideringsinstitutionernes oprettelse og drift.

Det bemærkes endvidere, at man er bekendt med, at forskellige planer om oprettelse af nye institutioner eller udbygning af bestående har afventet revalideringslovens gennemførelse, navnlig lovens hjemmel til at yde de omhandlede lån og tilskud. Man kan derfor sikkert forvente, at der i tiden efter lovens vedtagelse vil blive indgivet andragender om lån og tilskud til institutioner i et ret betydeligt omfang.

Med hensyn til det rådighedsbeløb på 2 mill. kr., der er foreslået stillet til rådighed til statens tilskud og lån i henhold til §§ 5, 10 og 11 for tidsrummet 1. oktober 1960—31. marts 1961 bemærkes, at man har taget hensyn til, at alene takstbetalingen til revalideringsinstitutioner, der modtager sådan betaling fra invalideforsikringsfonden og særfor sorgen, for finansåret 1958-59 kan anslås til ca. 1,7 mill. kr. En række af de nævnte institutioner er først oprettet i de seneste år og er under stadig udvikling, hvorfor driftsudgifterne har været stigende. Hertil kommer, at det kan forventes, at der efter lovens ikrafttræden vil ske en yderligere udvikling og udbygning, der vil medføre stigende udgifter såvel til drift som til etablering. Endelig må det som nævnt påregnes, at der vil blive udløst et initiativ til oprettelse af nye institutioner som følge af lovens vedtagelse.

Da der eventuelt blandt de planer, der søges realiseret, vil være enkelte større projekter, må man forbeholde sig om fornødent at søge bevillingen forhøjet.

Til § 19.

Bestemmelsen hjemler af praktiske grunde forskudsvis udredning af visse ydelser efter loven.

Til § 20.

Bestemmelsen fastslår en regresregel, der i øvrigt følger af almindelige retsgrundsætninger.

Til § 21.

Ud over ophævelse af lov nr. 130 af 25. maj 1956 om foranstaltninger for erhvervshæmmede vil gennemførelse af nærværende lovforslag nødvendiggøre en række ændringer i forsorgsloven og folkeforsikringsloven, jfr. ovenfor i de almindelige bemærkninger under IV.

I forsorgsloven må § 30, stk. 2, ændres, således at de særlige regler vedrørende ydelse af hjælp til personer med nedsat erhvervsevne udgår af bestemmelsen. Forsorgslovens § 60 vil blive foreslået ændret i overensstemmelse med det i bemærkningerne til § 7 anførte om opholdskommunerefusion.

Vedtagelsen af nærværende lovforslag vil endvidere nødvendiggøre, at følgende bestemmelser i folkeforsikringsloven ophæves:

§ 45, stk. 3 om arbejdsgiver- og arbejderrepræsentanter m. fl., der kan tilforordnes invalideforsikringsretten til behandling af erhvervsmæssige spørgsmål.

§ 48, stk. 2, 2. pkt. om invalideforsikringsrettens iværksættelse af helbredelsesforanstaltninger.

Reglerne i § 60 om helbredelsesforanstaltninger, oplæring m. m., bortset fra stk. 6.

§ 61, stk. 1, om sygeforsikringens afholdelse af udgifterne ved behandlinger, som iværksættes i henhold til invalideforsikringsrettens bestemmelse, og om refusion til sygeforsikringen af disse udgifter.

§§ 63 og 64 om indberetningspligt med hensyn til personer, hos hvem der iagttages invaliderende lidelser.

§ 79, stk. 2, om underholdshjælp til en familie, hvis forsørger er undergivet helbredelsesforanstaltninger.

I § 46, stk. 3, der henviser til folkeforsikringslovens bestemmelser om helbredelsesforanstaltninger, må i stedet henvises til revalideringsloven.

Til § 47 vil der blive foreslået tilføjet en bestemmelse om, at socialministeren bemyndiges til at foreskrive, at begæringer om invalidepension skal forelægges vedkommende revalideringskontor til erklæring inden fremsendelsen til invalideforsikringsretten.

Henstilling nr. 99 om arbejdsmæssig revalidering af erhvervshæmmede.

Den internationale Arbejdsorganisations generalkonference,

der er blevet sammenkaldt i Genève af Det internationale Arbejdsbureaus styrelsesråd, og som er trådt sammen til sit 38. møde den 1. juni 1955, og

som er blevet enig om vedtagelsen af visse forslag med hensyn til arbejdsmæssig revalidering af erhvervshæmmede, der er opført som 4. punkt på mødets dagsorden, og

som har besluttet, at disse forslag skal tage form af en henstilling, vedtager i dag den 22. juni 1955 følgende henstilling, der benævnes „Vocational Rehabilitation (Disabled) Recommendation, 1955“:

I betragtning af de mange og forskelligeartede problemer, der er forbundet med invaliditet,

Eftersom en revalidering af erhvervshæmmede er af meget stor betydning for, at disse mennesker i størst muligt omfang kan genvinde deres fysiske og åndelige arbejdskraft og udfylde deres plads i samfundet som nyttige borgere, og

Eftersom det for at imødekomme den enkelte erhvervshæmmedes beskæftigelsesbehov og for at udnytte arbejdskraftressourcerne på den mest hensigtsmæssige måde er nødvendigt at udvikle og genoprette de erhvervshæmmedes arbejdssevne ved koordinering af foranstaltningerne for lægelig, social og uddannelsesmæssig bistand, erhvervsvejledning, arbejdsmæssig oplæring og arbejdsanvisning, herunder kontrolundersøgelser, i én samlet, fortsat proces,

henstiller konferencen følgende:

I. Definitioner.

1. I henstillingen

- a) betyder udtrykket „arbejdsmæssig revalidering“ den del af den fortsatte og koordinerede revalideringsproces, der omfatter tilvejebringelsen af de foranstaltninger, f. eks. erhvervsvejledning, arbejdsmæssig oplæring og arbejdsanvis-

ning, der tager sigte på at sætte en erhvervshæmmede i stand til at skaffe sig og bevare passende beskæftigelse, og

- b) betyder udtrykket „erhvervshæmmede“ en person, hvis muligheder for at skaffe sig og bevare passende beskæftigelse er væsentligt forringet som følge af en nedsættelse af hans fysiske eller åndelige erhvervsevne.

II. Omfanget af den arbejdsmæssige revalidering.

2. Foranstaltninger til arbejdsmæssig revalidering bør stå til rådighed for alle erhvervshæmmede uanset oprindelsen og arten af deres invaliditet og uanset deres alder, såfremt de kan oplæres til og har rimelige udsigter til at skaffe sig og bevare passende beskæftigelse.

III. Principper og metoder for erhvervsvejledning, arbejdsmæssig oplæring og arbejdsanvisning for erhvervshæmmede.

3. Der bør i videst muligt omfang træffes foranstaltning til at oprette eller udvikle en særlig erhvervsvejledning for erhvervshæmmede, der behøver støtte ved valg eller forandring af beskæftigelse.

4. Erhvervsvejledning bør efter forholdene i de enkelte lande og i de enkelte tilfælde omfatte:

- a) samtale med en erhvervsvejleder;
- b) undersøgelse af tidligere beskæftigelse;
- c) undersøgelse af afgangsbetrag fra skole eller anden uddannelse eller oplæring;
- d) lægeundersøgelse med henblik på erhvervsvejledning;
- e) egnede psykotekniske prøver;
- f) undersøgelse af personlige og familiemæssige forhold;
- g) undersøgelser af anlæg og udvikling af evner ved hjælp af egnede praktiske erfaringer og forsøg og ved andre lignende midler;

- h) fagtekniske prøver, mundtlige eller på anden måde, hvor sådanne anses for nødvendige;
- i) undersøgelse af fysisk arbejdsevne i forhold til de arbejdsmæssige krav samt muligheden for at forbedre denne arbejdsevne;
- j) tilvejebringelse af oplysninger vedrørende beskæftigelses- og oplæringsmuligheder under hensyntagen til den pågældendes kvalifikationer, fysiske arbejdsevne, anlæg, ønsker og erfaringer samt til arbejdsmarkedets behov.

5. De principper, foranstaltninger og metoder med hensyn til arbejdsmæssig oplæring, der anvendes ved oplæring af ikke-erhvervshæmmede, bør også omfatte erhvervshæmmede, for så vidt de lægelige og uddannelsesmæssige forhold tillader det.

6. (1) Oplæringen af erhvervshæmmede bør så vidt muligt gå ud på at sætte dem i stand til at udøve en erhvervsmæssig virksomhed, hvor de kan finde anvendelse for deres arbejdsmæssige kvalifikationer eller anlæg under hensyntagen til beskæftigelses-situationen.

(2) Med henblik herpå bør denne oplæring

- a) koordineres med individuel anbringelse efter lægens råd ved arbejde, hvor invaliditeten mindst muligt berører arbejdets udførelse eller berøres af det;
- b) fortrinsvis gives i det arbejde, ved hvilket den erhvervshæmmede tidligere har været beskæftiget, eller i lignende arbejde; og
- c) fortsættes, indtil den erhvervshæmmede har opnået den nødvendige færdighed til at kunne arbejde normalt på lige fod med ikke-erhvervshæmmede arbejdere, såfremt dette er muligt.

7. Erhvervshæmmede bør så vidt muligt oplæres sammen med og under samme forhold som ikke-erhvervshæmmede.

8. (1) Der bør oprettes eller udvikles særlige foranstaltninger til oplæring af erhvervshæmmede, som i særdeleshed på grund af arten eller sværhedsgraden af deres invaliditet ikke kan oplæres sammen med ikke-erhvervshæmmede.

(2) Disse foranstaltninger bør, hvor dette er muligt og hensigtsmæssigt, bl. a. omfatte:

- a) skoler og oplæringssteder, herunder sådanne, hvor de pågældende får kost og logi;

- b) særlige oplæringskurser af kortere eller længere varighed for særlige fag;
- c) kurser, der tager sigte på en forbedring af de erhvervshæmmedes kvalifikationer.

9. Der bør træffes foranstaltninger til at tilskynde arbejdsgiverne til at tilvejebringe oplæring for erhvervshæmmede; sådanne foranstaltninger bør efter forholdene i det enkelte tilfælde omfatte økonomisk, teknisk, lægelig eller arbejdsmæssig bistand.

10. (1) Der bør tilvejebringes særlige foranstaltninger til anbringelse af erhvervshæmmede.

(2) Disse foranstaltninger bør sikre en effektiv anbringelse ved følgende midler:

- a) registrering af arbejdssøgende;
- b) registrering af deres arbejdsmæssige kvalifikationer, erfaringer og ønsker;
- c) samtaler med henblik på beskæftigelse;
- d) bedømmelse af deres fysiske og arbejdsmæssige evner, om nødvendigt;
- e) foranstaltninger, der tager sigte på at tilskynde arbejdsgiverne til at anmelde ledige stillinger til den pågældende myndighed;
- f) henvendelse til arbejdsgiverne, når dette måtte være nødvendigt, for at gøre rede for de erhvervshæmmedes arbejdsevne og for at skaffe dem arbejde;
- g) bistand til at opnå den nødvendige erhvervsvejledning, arbejdsmæssige oplæring samt sundhedsmæssige og sociale bistand.

11. Der bør træffes kontrolforanstaltninger

- a) for at konstatere, om anbringelse ved et arbejde eller arbejdsmæssig oplæring eller omskoling har vist sig tilfredsstillende, og for at vurdere erhvervsvejledningspolitikken og dens metoder;
- b) for så vidt muligt at fjerne eventuelle hindringer for, at en erhvervshæmmede på tilfredsstillende måde kan tilpasse sig sit arbejde.

IV. Administrativ organisation.

12. Den arbejdsmæssige revalidering bør organiseres og udvikles som et fortløbende og koordineret program af den eller de pågældende myndigheder, og der skal så vidt muligt gøres anvendelse af den bestående erhvervsvejledning, arbejdsmæssige oplæring og arbejdsanvisning.

13. Den eller de pågældende myndigheder bør drage omsorg for, at der findes et tilstrækkeligt stort og velkvalificeret personale til at tage sig af de erhvervshæmmedes arbejdsmæssige revalidering, herunder efterkontrol.

14. Opbygningen af foranstaltninger for arbejdsmæssig revalidering bør i hvert fald holde trit med opbygningen af de almindelige foranstaltninger for erhvervsvejledning, arbejdsmæssig oplæring og arbejdsanvisning.

15. Foranstaltninger til arbejdsmæssig revalidering bør organiseres og opbygges på en sådan måde, at de erhvervshæmmede får mulighed for at uddanne sig til, skaffe sig og bevare passende selvstændig beskæftigelse inden for alle erhvervsgrene.

16. Det administrative ansvar for den almindelige organisation og opbygning af foranstaltninger for arbejdsmæssig revalidering bør overdrages

- a) til en enkelt myndighed; eller
- b) i fællesskab til de myndigheder, der har ansvaret for de forskellige dele af programmet, således at en af disse myndigheder har hovedansvaret for koordineringen.

17. (1) Den eller de pågældende myndigheder bør træffe alle nødvendige og ønskelige foranstaltninger med henblik på at tilvejebringe samarbejde og koordinering mellem de offentlige og private organer, der beskæftiger sig med arbejdsmæssig revalidering.

(2) Disse foranstaltninger bør efter omstændighederne omfatte:

- a) fastsættelse af de offentlige og private organers ansvar og opgaver;
- b) finansiel bistand til private organer, der effektivt tager del i foranstaltninger til arbejdsmæssig revalidering; og
- c) teknisk rådgivning til private organer.

18. (1) Foranstaltninger til arbejdsmæssig revalidering bør oprettes og udbygges med bistand af repræsentative rådgivende udvalg, der dækker hele landet eller eventuelt bestemte områder.

(2) Medlemmer af disse udvalg bør efter forholdene i de enkelte tilfælde omfatte repræsentanter for

- a) de myndigheder og organer, der direkte beskæftiger sig med arbejdsmæssig revalidering;
- b) arbejdsgiver- og arbejderorganisationer;

c) personer, der som følge af deres kendskab til og beskæftigelse med arbejdsmæssige revalidering af erhvervshæmmede er særligt kvalificeret til at sidde i disse udvalg; og

d) de erhvervshæmmedes organisationer.

(3) Disse udvalg bør være rådgivende

- a) på det nationale plan med hensyn til udarbejdelse af retningslinier og programmer for arbejdsmæssig revalidering;
- b) på det regionale og lokale plan med hensyn til gennemførelsen af foranstaltninger, der er oprettet for hele landet, deres tilpasning til regionale og lokale forhold samt koordinering af regionale og lokale foranstaltninger.

19. (1) Undersøgelser med henblik på en vurdering og forbedring af foranstaltninger for arbejdsmæssig revalidering af erhvervshæmmede bør søges gennemført, i særdeleshed på den pågældende myndigheds initiativ.

(2) Dette forskningsarbejde bør omfatte løbende eller særlige undersøgelser vedrørende anbringelse af erhvervshæmmede.

(3) Forskningsarbejdet bør også omfatte videnskabeligt arbejde med hensyn til de forskellige tekniske metoder, der spiller en rolle i den arbejdsmæssige revalidering.

V. Metoder til at sætte de erhvervshæmmede i stand til at gøre brug af de med henblik på den arbejdsmæssige revalidering gennemførte foranstaltninger.

20. Der bør drages omsorg for, at de erhvervshæmmede bliver i stand til i fuldt omfang at gøre brug af foranstaltningerne til arbejdsmæssig revalidering, og at en bestemt myndighed gøres ansvarlig for at yde personlig bistand til enhver erhvervshæmmede med henblik på at opnå den størst mulige arbejdsmæssige revalidering.

21. De midler, der kan anvendes hertil, bør omfatte:

- a) oplysning og bekendtgørelse om de foranstaltninger, der står til rådighed for arbejdsmæssig revalidering, og om de fordele, de frembyder for de erhvervshæmmede;
- b) ydelse af passende og tilstrækkelig økonomisk hjælp til erhvervshæmmede.

22. (1) En sådan økonomisk hjælp bør ydes på ethvert stadium af den arbejds-

mæssige revalideringsproces og bør tage sigte på at lette forberedelsen til og en effektiv bevarelse af passende beskæftigelse, herunder selvstændig virksomhed.

(2) Den bør omfatte gratis deltagelse i foranstaltninger til arbejdsmæssig revalidering, hjælp til underhold, nødvendige transportudgifter i oplæringsperioden samt lån eller tilskud eller ydelse af de nødvendige redskaber og maskiner samt proteser og lignende.

23. De erhvervshæmmede bør kunne gøre brug af alle foranstaltninger til arbejdsmæssig revalidering uden at miste eventuelle socialforsikringsydelse, som ikke står i forbindelse med deres deltagelse i disse foranstaltninger.

24. Erhvervshæmmede, der er bosat i områder, hvor der er ringe muligheder for fremtidig beskæftigelse eller for forberedelse til beskæftigelse, bør have adgang til oplæring med kost og logi, og — såfremt de ønsker det — til at blive overført til områder med større beskæftigelsesmuligheder.

25. Erhvervshæmmede, herunder invaliderentemodtagere, bør ikke som følge af deres invaliditet være dårligere stillet med hensyn til løn og andre arbejdsvilkår, såfremt de udfører samme arbejde som ikke-erhvervshæmmede.

VI. Samarbejde mellem de organer, der tager sig af den lægelige behandling, og dem, der beskæftiger sig med den arbejdsmæssige revalidering.

26. (1) Der bør bestå det snævrere mulige samarbejde mellem de organer, der tager sig af den lægelige behandling, og dem, der beskæftiger sig med den arbejdsmæssige revalidering af erhvervshæmmede, og deres virksomhed bør koordineres i videst muligt omfang.

(2) Formålet med dette samarbejde og denne koordinering af arbejdet bør være

- a) at sikre, at lægebehandlingen og ydelsen af eventuelle proteser tager sigte på at lette de erhvervshæmmedes senere beskæftigelse og forøge deres beskæftigelsesmuligheder;
- b) at finde frem til erhvervshæmmede, der trænger til og vil kunne drage nytte af arbejdsmæssig revalidering;
- c) at drage omsorg for, at den arbejdsmæs-

sige revalidering sættes ind på det tidligste og bedst egnede tidspunkt;

- d) om nødvendigt at yde lægelig rådgivning på ethvert stadium af den arbejdsmæssige revalidering;
- e) at foretage en vurdering af de erhvervshæmmedes arbejdsevne.

27. Såfremt den pågældende læge tilråder det, bør den arbejdsmæssige revalidering om muligt begynde under lægebehandlingen.

VII. Metoder til forøgelse af beskæftigelsesmulighederne for erhvervshæmmede.

28. Der bør i nøje samarbejde med arbejdsgiver- og arbejderorganisationer træffes foranstaltninger til i videst muligt omfang at gøre det muligt for de erhvervshæmmede at opnå og bevare et arbejde.

29. Sådanne foranstaltninger bør hvile på følgende principper:

- a) erhvervshæmmede bør have samme adgang som ikke-erhvervshæmmede til arbejde, som de er kvalificeret til at udføre;
- b) erhvervshæmmede bør have fuld adgang til at tage egnede arbejde, for hvem de vil;
- c) der bør lægges vægt på de erhvervshæmmedes anlæg og arbejdsevne og ikke på deres handicap.

30. Disse foranstaltninger bør omfatte:

- a) undersøgelser, der tager sigte på at analysere og bestemme de erhvervshæmmedes arbejdsevne;
- b) en almindelig og fortsat udsendelse af faktiske oplysninger med særligt henblik på:
 - (i) en sammenligning mellem erhvervshæmmede og ikke-erhvervshæmmede, der udfører samme arbejde, for så vidt angår produktion, arbejdsydelse, ulykkestilfælde, forsømmelser og stabilitet i beskæftigelsen;
 - (ii) metoder til udvælgelse af personale på grundlag af særlige krav;
 - (iii) metoder til en forbedring af arbejdsforholdene, herunder tilpasning og ændring af maskiner og værktøj, for at lette beskæftigelsen af erhvervshæmmede;
- c) foranstaltninger, der er egnede til at fritage arbejdsgiverne for forøget ansvar med hensyn til ulykkesforsikringspræmier;

d) foranstaltninger, der er egnet til at tilskynde arbejdsgiverne til at overføre arbejdere, hvis fysiske arbejdsevne er blevet forringet, til andet egnet arbejde inden for virksomheden.

31. Hvor forholdene og den politik, der følges i de enkelte lande, tillader det, bør beskæftigelse af erhvervshæmmede fremmes ved,

- a) at arbejdsgiverne ansætter et procentvis antal erhvervshæmmede under forhold, der gør det muligt at undgå afskedigelse af ikke-erhvervshæmmede;
- b) at visse bestemte arbejder forbeholdes erhvervshæmmede;
- c) at svært invaliderede får mulighed for beskæftigelse eller fortrinsstilling til beskæftigelse ved arbejde, der må anses for egnet for dem,
- d) at tilskynde til oprettelse og lette driften af kooperative eller andre lignende virksomheder, der ledes af erhvervshæmmede eller i deres navn.

VIII. Beskyttet beskæftigelse.

32. (1) Der bør af den eller de kompetente myndigheder, eventuelt i samarbejde med private organisationer, træffes foranstaltninger med henblik på at tilvejebringe mulighed for beskyttet oplæring og beskæftigelse af de erhvervshæmmede, der ikke kan blive tilstrækkeligt revaliderede til at klare sig i det frie erhvervsliv.

(2) Sådanne foranstaltninger bør omfatte oprettelse af beskyttede værksteder og særlige ordninger for de erhvervshæmmede, der af fysiske, sjælelige eller geografiske grunde ikke kan benytte de almindelige befordringsmuligheder til og fra deres arbejde.

33. De beskyttede værksteder bør ikke blot sikre de erhvervshæmmede nyttigt og lønnet arbejde under effektivt lægeligt og arbejdsmæssigt tilsyn, men også tilvejebringe mulighed for arbejdsmæssig tilpasning og fremgang med henblik på overførsel til beskæftigelse i det frie erhvervsliv.

34. Der bør udarbejdes særlige programmer for de erhvervshæmmede, der ikke kan forlade hjemmet, således at der under effektivt lægeligt og arbejdsmæssigt tilsyn gives dem nyttigt og lønnet arbejde i deres hjem.

35. I det omfang, hvori løn og andre arbejdsforhold for arbejdere i almindelighed fastsættes af lovgivningsmagten, bør de også omfatte erhvervshæmmede, der er beskæftiget under beskyttede forhold.

IX. Særlige bestemmelser for erhvervshæmmede børn og unge mennesker.

36. Der bør i nært samarbejde mellem undervisningsmyndighederne og den eller de myndigheder, der tager sig af den arbejdsmæssige revalidering, tilvejebringes foranstaltninger til arbejdsmæssig revalidering af erhvervshæmmede børn og unge mennesker i den skolepligtige alder.

37. Der bør ved udarbejdelsen af undervisningsprogrammer tages hensyn til erhvervshæmmede børns og unge menneskers særlige problemer og til nødvendigheden af, at de får samme adgang som ikke-erhvervshæmmede børn og unge mennesker til den undervisning og arbejdsmæssige uddannelse, der bedst passer for deres alder, evner, anlæg og interesser.

38. Foranstaltningerne til arbejdsmæssig revalidering af erhvervshæmmede børn og unge mennesker bør i særdeleshed tage sigte på i så høj grad som muligt at nedsætte de arbejdsmæssige og sjælelige hæmninger, der er en følge af deres invaliditet, og at give dem fuld adgang til at blive oplært i og beskæftiget ved det for dem bedst egnede arbejde. Med henblik på udnyttelsen af denne adgang bør der finde et samarbejde sted mellem de lægelige og sociale myndigheder samt undervisningsmyndighederne og de erhvervshæmmede børns og unge menneskers forældre eller værger.

39. (1) Undervisning, erhvervsvejledning, oplæring og anbringelse af erhvervshæmmede børn og unge mennesker bør foregå inden for de almindelige rammer, der på disse områder gælder for ikke-erhvervshæmmede børn og unge mennesker, og bør, hvor dette er muligt og ønskeligt, ske under samme betingelser som for ikke-erhvervshæmmede børn og unge mennesker og sammen med disse.

(2) Der bør træffes særlige foranstaltninger for de erhvervshæmmede børn og unge mennesker, hvis invaliditet gør dem ude af stand til at deltage i disse foranstaltninger under samme forhold som ikke-er-

Bilag til f. t. l. om revalidering.

hvervshæmmede børn og unge mennesker og sammen med disse.

(3) Disse foranstaltninger bør i særdeleshed omfatte særlig uddannelse af lærere.

40. Der bør træffes forholdsregler til at sikre, at børn og unge mennesker, der ved lægeundersøgelse viser sig at lide af en invaliditet eller i almindelighed at være uegnede til beskæftigelse,

- a) så tidligt som muligt kommer under behørig lægebehandling med henblik på at helbrede eller formindske deres invaliditet;
- b) tilskyndes til at søge skole eller vejledes med hensyn til egnet beskæftigelse, der svarer til deres ønsker og anlæg, og får adgang til oplæring i det pågældende arbejde;
- c) om nødvendigt får økonomisk støtte i den tid, de får lægebehandling, undervisning og arbejdsmæssig oplæring.

X. Gennemførelse af principperne for arbejdsmæssig revalidering.

41. (1) Foranstaltninger til arbejdsmæssig revalidering bør tilpasses efter det enkelte lands særlige behov og forhold og bør ind-

føres gradvis på baggrund af disse behov og forhold og i overensstemmelse med de i nærværende henstilling fastlagte principper.

(2) Hovedformålet med denne gradvise udvikling bør være

- a) at fastslå og udvikle de erhvervshæmmedes arbejdsevne;
- b) i videst muligt omfang at tilvejebringe egnede beskæftigelsesmuligheder for dem;
- c) at undgå forskelsbehandling af erhvervshæmmede på grund af deres invaliditet med hensyn til oplæring eller beskæftigelse.

42. Den gradvise udvikling af foranstaltninger til arbejdsmæssig revalidering bør, om det ønskes, fremmes med bistand fra Det internationale Arbejdsbureau

- a) om muligt ved ydelse af teknisk rådgivende bistand;
- b) ved tilvejebringelse af en omfattende udveksling af de erfaringer, der er indvundet i de forskellige lande; og
- c) ved andre former for internationalt samarbejde, der er egnet til at lette oprettelsen og gennemførelsen af foranstaltninger, der er tilpasset efter de enkelte landes behov og forhold, herunder oplæring af det nødvendige personale.

Oversigt over nogle større revaliderings-

Institutioner.	Adgang.	Kapacitet.	Opgaver.
<i>Arbejdsskolen på Backersvej, København, selvejende institution, oprettet 1932.</i>	Uden begrænsning.	Ca. 200 elever pr. år.	Arbejdsprøvning og optræning ved forskellige håndværk, gartneri m. v. (i samarbejde med en række håndværksmestre i København).
<i>Polioforeningens Institut, Tuborgvej 5, Hellerup, oprettet 1945.</i>	Fortrinsvis polioramte.	Ca. 150-200 testninger årlig.	Special-testning, eventuelt i forbindelse med efterbehandling og optræning, samt teoretisk og videnskabeligt arbejde på testningsområdet.
<i>Fabrikken „Inerfa“ A/S, København, oprettet i 1953 af Dansk Blindesamfund og staten.</i>	Uden begrænsning.	Ca. 35 elever.	Optræning ved metalindustri.
<i>Træningsværkstedet „Reva“, Hjørring, under Samfundet og Hjemmet for Vanføre, oprettet 1954.</i>	Fortrinsvis vanføre.	Ca. 15 elever.	Arbejdsprøvning, optræning og oplæring ved træindustri, kurvefletning, vævning m. v.
<i>Revalideringsafdelingen på Folkekuren ved Hald under Dansk Røde Kors, oprettet i 1956 efter overenskomst med invalideforsikringsretten.</i>	Uden begrænsning.	Ca. 15-20 elever.	Arbejdsprøvning og optræning ved gartneri, lettere skovarbejde, reparationsarbejder på institutionens bygninger m. v., husligt arbejde og kontorarbejde.
<i>„Elleslettegård“ ved Trørød, under Landsforeningen af Vanføre, oprettet 1956.</i>	Fortrinsvis vanføre.	Ca. 25 elever.	Arbejdsprøvning, optræning og oplæring ved landbrug, hønseri m. v. og ved husarbejde. I vinterhalvåret også teoretisk undervisning.

Bilag 2.

institutioner og disses finansiering m. v.

Finansiering af etableringsudgifter.	Finansiering af driftsudgifter*)	Underholdshjælp, arbejdsløn m. v.*)
Private midler. I de senere år tilskud fra Københavns kommune, staten og tipsmidlerne.	Hovedsagelig takstbetaling i henhold til f. f. § 60. I øvrigt mindre tilskud fra staten, forskellige kommuner og institutioner.	Ophold på skolen eller udgifter til kost og logi + et mindre beløb til personlige fornødenheder.
Polioforeningens egne midler. Staten: rente- og afdragsfrit lån på 975 000 kr. til finansiering af byggeudgifter ved udvidelse i 1954.	Takstbetaling i henhold til f. f. § 60 for testning samt tilskud efter sygehusloven for efterbehandling til delvis dækning af driftsudgifterne, der bortset herfra afholdes af Polioforeningen.	I forbindelse med testning: hjælp efter f. f. § 60 og/eller o. f. § 263.
Dansk Blindesamfund: værdier (varelager, maskiner etc.) til en værdi af ca. 600 000 kr. som aktier og lån. Staten: 425 000 kr. som aktier og lån + stillet ejendom til rådighed. Københavns kommune og Landsforeningen af Vanføre: mindre aktiebeløb.	Takstbetaling i henhold til f. f. § 60, som særforudsudgift (k. f.) eller af kommunerne i henhold til o. f. § 30, stk. 2.	Den første måned underholdshjælp efter hidtidige hjælpeformer, eventuelt hjælp efter f. f. § 60. Derefter tariffmæssig løn.
Samfundet og Hjemmet for Vanføre.	Takstbetaling i henhold til f. f. § 60, som særforudsudgift (k. f.) eller i medfør af o. f. § 30, stk. 2. Tilskud fra Hjørring kommune på 8 000 kr. årlig.	Opholdsudgifter + en mindre arbejdsdusør.
Folkekuren ved Hald.	Takstbetaling i henhold til f. f. § 60.	Ophold på institutionen + timeløn, stigende til tariffmæssig løn, hvoraf de pågældende yder en vis betaling for opholdet.
Omdannelse af Vanføreforeningens feriehjem. Vanføre-fonden: lån ca. 300 000 kr. Tipsmidlerne: tilskud ca. 100 000 kr.	Takstbetaling i henhold til f. f. § 60 eller som særforudsudgift (k. f.).	Ophold på institutionen + en mindre månedsløn, for tiden 130 kr.

*) Forkortelser: f. f. = folkeforsikringsloven. o. f. = forsorsloven. k. f. = kontrolleret familiepleje.

Institutioner.	Adgang.	Kapacitet.	Opgaver.
<i>Fabrikken Skala Sko A/S</i> , oprettet i 1956 af Landsforeningen af Vanføre og Samfundet og Hjemmet for Vanføre.	Fortrinsvis vanføre.	Ca. 20-25 elever.	Arbejdsprøvning og oplæring ved skotøjsindustri.
<i>Arbejdsklinikken i Odense</i> , selvejende institution i samarbejde med Samfundet og Hjemmet for Vanføre, oprettet i 1957.	Uden begrænsning.	Ca. 60 elever.	I forbindelse med efterbehandling arbejdsprøvning og optræning ved metalindustri, træindustri, vævning m. v.
<i>Revalideringsinstituttet i Ålborg</i> , selvejende institution i samarbejde med Samfundet og Hjemmet for Vanføre, oprettet i 1957.	Uden begrænsning.	Ca. 30 elever.	Arbejdsprøvning, optræning og oplæring ved metalindustri, herunder lærlingegrundskole (metalindustri), vævning m. v.
<i>Revalideringsinstituttet i Sønderborg</i> , selvejende institution i samarbejde med Samfundet og Hjemmet for Vanføre, oprettet i 1957.	Uden begrænsning.	Ca. 20 elever.	Arbejdsprøvning, optræning og oplæring ved metalindustri, træarbejde, vævning, syning m. v.
<i>Revalideringsinstituttet i Kolding</i> , selvejende institution i samarbejde med Samfundet og Hjemmet for Vanføre, under etablering.	Uden begrænsning.	Ca. 20 elever.	Arbejdsprøvning, optræning og oplæring ved metalindustri, snedkeri, vævning m. v.

Finansiering af etableringsudgifter.	Finansiering af driftsudgifter.	Underholdshjælp, arbejds løn m. v.
Samfundet og Hjemmet for Vanføre: aktier 50 000 kr. og lån ca. 150 000 kr. Landsforeningen af Vanføre: aktier 50 000 kr. Vanførefonden: lån 300 000 kr.	Takstbetaling i henhold til f. f. § 60 eller som særfor- sorgsudgift (k. f.).	De første 3 mdr. en mindre arbejds løn, derefter tarifmæssig løn. — De fra Samfundet og Hjemmet for Vanføre hen- viste: udgifter til kost og logi + et mindre beløb til personlige fornødenheder.
De fynske købstadkommuner og amter: lån ca. 600 000 kr. til bygningsudgifter. Staten: lån 163 000 kr. til inventar og maskiner. Samfundet og Hjemmet for Vanføre: driftskapitel.	Takstbetaling i henhold til f. f. § 60, ulykkesforsikringsloven, som særfor- sorgsudgift (k. f.) eller i medfør af o. f. § 30, stk. 2.	Som hovedregel opholdsud- gifter, udbetalt af institutio- nen.
Ålborg by og amt: lån 100 000 kr. til erhvervelse af ejendom + 75 000 kr. som tilskud til ombygning. Samfundet og Hjemmet for Vanføre: ca. 25 000 kr. til øvrige bygningsudgifter samt drifts- kapital. Staten: lån 50 000 kr. til inventar og maskiner.	Takstbetaling i henhold til f. f. § 60, ulykkesforsikringsloven, som særfor- sorgsudgift (k. f.) eller i medfør af o. f. § 30, stk. 2.	Som hovedregel opholdsud- gifter, udbetalt af institutio- nen.
Sønderborg by og amtsråds- kreds: indretning af lejede lokaler. Staten: lån 50 000 kr. til inventar og maskiner. Samfundet og Hjemmet for Vanføre: driftskapital.	Takstbetaling i henhold til f. f. § 60, som særfor- sorgsud- gift (k. f.) eller i medfør af o. f. § 30, stk. 2. + tilskud fra Sønderborg by og amts- råds- kreds på max. 4 000 kr. årlig til husleje m. v.	Som hovedregel opholdsud- gifter, udbetalt af institutio- nen.
Kolding kommune: indretning af lejede lokaler. Staten: lån 50 000 kr. til inventar og maskiner. Samfundet og Hjemmet for Vanføre: drifts- kapital.	Takstbetaling i henhold til f. f. § 60, som særfor- sorgsud- gift (k. f.) eller i medfør af o. f. § 30, stk. 2. + tilskud fra Kolding kommune til leje af lokaler, varme, lys og rengøring.	Som hovedregel opholdsud- gifter, udbetalt af institutio- nen.

Institutioner og opgaver.

Kapacitet.

Adgang

Optræningsværksteder med tilskud i henhold til beskæftigelseslovgivningen:

Industrielt værksted, Odense kommune	40	} Egnet til optræning med henblik på beskæftigelse på arbejdsmarkedet.
Industrielt værksted, Århus kommune	25	
Industrielt værksted, L.A.B., Ålborg	43	
Industrielt værksted, Holme-Tranbjerg kommune . . .	10	
Syarbejde, Danske Kvinders Samfundstjeneste, København	20	
Syarbejde, L.A.B., Århus	22	
Syarbejde, Silkeborg kommune	10	
Industrielt værksted, Åbenrå kommune	15	

Finansiering af etablerings-
udgifter.

Finansiering af driftsudgifter.

Underholdshjælp, arbejds løn m. v.

Tilskud i henhold til beskæftigelsesloven med indtil halvdelen af udgifterne til særlige installationer og maskiner.

Tilskud i henhold til beskæftigelsesloven i almindelighed på 75 pct. af den til de erhvervshæmmede udbetalte arbejds løn og 50 pct. af arbejdsledernes løn, dog ikke ud over 75 pct. af driftsunderskuddet.

Sædvanligvis tarifmæssig løn.
